Publicație lunară editată de DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY

DACIA magazin

Director fondator: Dr. Napoleon Săvescu

Nr. 60. iulie 2009

A douăsprezecea brățară a revenit în Dacia!

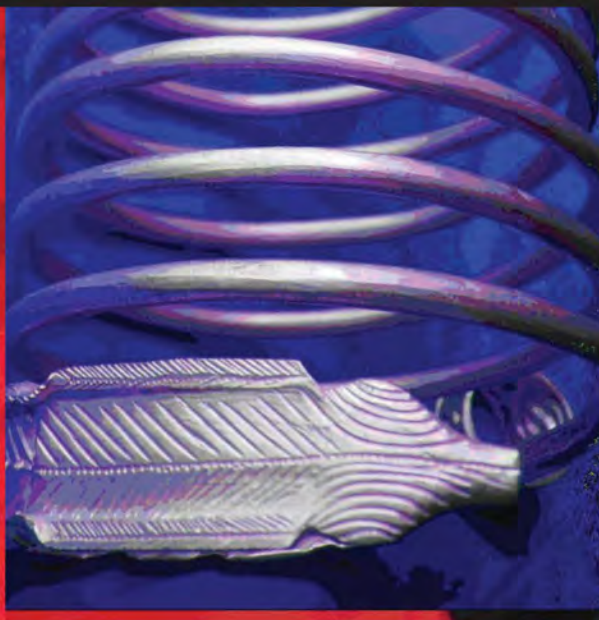

WWW.DACIA.ORG

Noi nu suntem împotriva nimănui, singurii noştri duşmani sunt minciuna şi ignoranţa.

- Muzeul virtual dacic
- Scrisoare deschisă tineretului român
- Noi nu suntem urmaşii Romei
- Dacia Magazin
- Dacian history
- În cautarea istoriei pierdute
- Călătorie în Dacia - Ţara Zeilor
- Codex Rohonczy
- Originea rasei umane
- Zamolxis, primus getarum legislator
- O cronică a poporului dac
- Dacia Revival International Society
- Congresele internaţionale de dacologie

- Monument regelui Burebista

- Onoare memoriei lui Nicolae Densuşianu

- Tartaria 2003

Revista Dacia Magazin este o tribună a ideilor istorice, deschisă oricăror păreri oneste. Întreaga responsabilitate asupra informaţiilor apărute în paginile revistei aparţine în exclusivitate autorilor articolelor publicate.

DACIA MAGAZIN

Publicatie lunară de istorie şi cultură

Director fondator
Dr. Napoleon Săvescu
Redactor-şef
Vladimir Brilinsky
Redactor şef-adj.
Mariana Terra

Secretar de redacţie
Cristina Marcu

Tehnoredactare computerizată
Victor Cristescu
Adrian Cristea
Cristina Cornelia Marcu

Publisher
Ilie Enciu

Colaboratori
Prof. Adrian Bucurescu
Prof. Gh. D. Iscru
Ing. Luminiţa Sava
Alexandru Stan
Prof. Timotei Ursu

Fotoreporter
Radu Brilinsky

Publicaţie editată de fundaţia Dacia Revival International

Redacţia
Com. Orăştioara de Sus
Grădiştea de Munte nr. 147
Deva, str. Carpaţi nr. 12,
cod. 330105, jud. Hunedoara
Tel./fax 0040254 223853
e-mail: malus_dacus@yahoo.com
www.dacia.org

Tiparul executat la Tipografia de Sud
ISSN 153-5316

OMAGIU lui ANDREI VARTIC

Dr. Napoleon SĂVESCU

În data de 4 septembrie 1997 soseam la Chişinău să-mi întâlnesc un prieten, Tudor Pânţâru – fostul ambasador al Republicii Moldova la Naţiunile Unite, în prezent parlamentar român – şi să mă reped până la Orheii Vechi, din raţiuni sentimentale familiale.

Am întâlnit o mulţime de oameni minunaţi, dar povestea unuia dintre ei mi s-a părut cu totul şi cu totul deosebită. L-am cunoscut pe **Andrei Vartic**, de profesie fizician-spectrometrist, un pasionat al istoriei dacilor, care-mi spunea cu mâhnire în glas: "***Este trist să stai de vorbă cu arheologi care sapă tot cu lopata veche de 20–40–100 de ani şi nimic altceva, menţinând cercetarea arheologică, în România, pe poziţii aproape paukeriste, negând ori refuzând să vadă rădăcinile extraordinare pe care românii le au în civilizaţia lumii.***

A face azi cercetare arheologică fără laboratoare de teren, care să-i spună cercetătorului ce rocă sapă, ce compoziţie are cutare cărămidă sau ciob, fără acces la Internet, la cele mai solide baze de date, fără urmărire prin satelit a ceea ce se întâmplă în Carpaţi (ca de pildă misterioasele "arsuri"), fără o echipă solidă multidisciplinară incluzând sociologi, etnologi, istorici, medici, economişti, echivalează în cercetarea arheologică modernă cu un fel de a juca ţurca pe rampa de lansare a unei rachete, nevăzând altceva decât ţuiul".

L-am întrebat cum de a ajuns să fie aşa de pasionat de daci. Răspunsul lui Andrei m-a uluit şi m-a convins că am în faţa mea o personalitate de excepţie: "***Pe vremea când eram student în anul I la Fizică, în 1966, unchiul meu, Grigore Constantinescu – absolvent al Sorbonei – mi-a făcut cadou cartea lui Daicoviciu, „Dacii", pe atunci o carte interzisă pe teritoriul Republicii Socialiste Sovietice Moldoveneşti. Am devenit aşa de îndrăgostit de acei daci, încât imediat după colapsarea imperiului sovietic, am fugit repede "acasă", în Munţii Orăştiei, ca să-i întâlnesc pe daci ori pe urmaşii lor."***

O scurtă biografie a noului meu prieten este, cred eu, absolut necesară pentru înţelegerea omului care a devenit o personalitate recunoscută şi preţuită ca atare.

Andrei Vartic – specialist în fizică şi în spectroscopie; regizor de teatru, actor, om politic, publicist, scriitor, cercetător ştiinţific, editor, filozof şi promotor al culturii, fruntaş al mişcării de eliberare naţională din Republica Moldova – s-a născut la 21 octombrie 1948, în comuna Dănceni din judeţul Chişinău. Dă admiterea la Universitatea de Stat din Chişinau – specialitate în fizică şi spectroscopie – al cărei licenţiat devine în 1971. Încă din anii de studenţie este urmărit şi anchetat de KGB pentru „vederi apolitice şi credinţă în Dumnezeu", precum şi pentru organizarea unor manifestări pro-româneşti şi antitotalitariste (de exemplu, în vara lui 1968, pentru o acţiune de protest în legătură cu invadarea Cehoslovaciei de către trupele sovietice). Din acest motiv, timp de şapte ani după absolvirea facultăţii, nu este primit nicăieri la lucru.

Este reţinut de miliţie, de mai multe ori, la Moscova, Vilnius, Leningrad (Petersburg), iar la Chişinău este internat cu forţa la Spitalul de Psihiatrie (în vara lui 1972). Pentru a-şi asigura existenţa, munceşte „la negru" (construieşte case) în Siberia. Concomitent, frecventează marile biblioteci şi muzee din fosta URSS. Scrie şi publică mai multe studii şi eseuri, printre care: „Dacii şi informaţia", „Eminescu şi Marshal McLuhan". Fondează, în 16 martie 1977, în cadrul Filarmonicii din Chişinău, Teatrul Poetic, creat în "subteran" încă în 1973 şi care, ulterior, va purta numele poetului preot şi profet Alexe Mateevici.

Andrei Vartic regizează ultima mare manifestare culturală din RSS Moldovenească, în metropola URSS: o seratăspectacol de omagiere a lui B. P. Haşdeu, ce a avut loc în faimoasa Sală cu Coloane de la Moscova (mai 1988).

Propune (27 mai 1988) crearea **Frontului Popular din Moldova**. Organizează şi conduce adunarea de întemeiere a FPM (3 iunie 1988).

Din aprilie 1990 este deputat în primul Parlament al Republicii Moldova, din partea FPM (1990–1993).

În septembrie 1991 întemeiază prima editură şi fundaţie culturală din Republica Moldova: „Basarabia". Editează revistele de cultură „Quo Vadis" şi „Fără machiaj". Publică prima carte „**dacică**": **Ospeţele nemuririi**, volumele 1 şi 2 (care apare şi în limba rusă, în revista Codri). Încă din 1990 organizează anual mai multe expediţii în zona de locuire a dacilor carpatini.

În toamna anului 1993 părăseşte viaţa politică şi se consacră **cercetării civilizaţiei dacice**: creează **Institutul civilizaţiei dacice din Chişinău** (ICIDAC), elaborează Enciclopedia CD-ROM Dacian Civilization HigWay şi metodica cercetării multidisciplinare a civilizaţiei dace.

Propune ridicarea civilizaţiei dace la un rang superior civilizaţiilor antice. Susţine la Academia Română comunicările: „De la sociologia monografică la cea entropică” (în mai 1995) – o revalorificare a moştenirii ştiinţifice a lui D. Gusti, şi „Cei de pe vârfuri” (în decembrie 1995), despre enigmele metalurgice, cosmogonice şi topografice ale civilizaţiei dacice.

În anii următori editează cărţile: „Ospeţele nemuririi”, „Letters to Bill Gates” (Magistralele decizionale), „Fierul – Piatra, Dacii –Timpul”, „Magistralele tehnologice ale civilizaţiei dace”, „Drumul spre Kogaionon”.

Este numit co-director la Dacia Revival International din New York. În **ianuarie-februarie 2000 susţine la New York câteva conferinţe dacice** iar la Institutul Teologic de pe lângă Biserica Sf. Petru şi Pavel prezintă conferinţa ”Eminescu şi dacii” şi un recital de poezie eminesciană.

Elaborează şi construieşte la New York, în iarna anului 2000, împreună cu Dr. **Napoleon Săvescu**, preşedintele Societăţii Dacia Revival, primul Muzeu pe Internet al civilizaţiei dace: **DACIAN VIRTUAL MUSEUM** (www.dacia.org), a cărui apariţie are o largă rezonanţă în lume.

Este unul din co-organizatorii primului Congres Internaţional de Dacologie, „Sarmizegetusa 2000” (Bucureşti, 15–18 august).

Editează pe internet galeria de artă românească „Basarabia” . Montează al treilea spectacol din trilogia teatrală închinată lui Eminescu, „**Avatarii faraonului Tla”**, cu ocazia Anului Internaţional Eminescu (premiera în 30 iunie 2000). Editează pe internet (împreună cu I. Vartic şi I. Sova) o enciclopedie a vechilor civilizaţii carpato-dunărene. În octombrie 2000 fondează revista de studii carpato-danubiene pe Web, **Dava International** unde publică „**Istoria s-a început la Mitoc”**, „La umbra vâscului în floare”, „**Pelerinaj la Densus”**, „Pelerinaj în paleolitic” etc. Editează pe internet materialele congreselor internaţionale de dacologie. Îi apare pe internet cartea „Studiu Carpato-Dunărean”.

Din 2003 editează revista „Masca”, în care publică ciclul de eseuri „Portret al dacilor în furtuna magnetică”, „Consideraţii tipice despre începutul netipic al lui Homo Sapiens”, „Limbajul primordial al carpato-dunărenilor”, „Sacra ştiinţă a numitorului comun” şi cartea „Purificarea istoriei din oglinda scenei”, consacrată lui Ion Luca Caragiale.

În toamna lui 2003 este destituit, pe motive politice, din funcţia de director al Teatrului Poetic pe care îl fondase în 1973, fiind silit, concomitent, să părăsească şi funcţia de vicepreşedinte al UNITEM.

Un timp şomează, după care iniţiază colaborări la ”Jurnal de Chişinau” şi „Democraţia”, ziare care-i însereză articole cu accente anticomuniste, pro-europene şi proromâneşti: „Cealaltă Românie”, „Ucraina «noastră»”, „Misterul musterianului denticulat”, „Frunza Verde şi rugul de mure”, „Enigmele adânci ale lui Alexandru Hajdău”, „Scăunelul lui Daniil Sihastrul”.

Se angajează prezentator de emisiuni la Radio Vocea Basarabiei şi Euronova TV (2005). Devine director de programe al acestui post de radio şi realizator al emisiunilor „**Holocaustul comunist din Basarabia”**, „Teatrul poetic”, „Şcoala basarabeană” etc.

În 2006 publică o serie de eseuri, articole, studii care-i confirmă autoritatea de strălucit publicist, inclusiv de polemist: „Naţionalismul şi isteria multiculturală”, „Pilda basarabeană”, „Codul de la Voroneţ”, „**Despre gloria naţională a lui Mihai Eminescu”**, „Despre limitele universale ale limbii române”, „**Paradoxul dacic”** etc.

În 2007 continuă colaborarea cu mai multe ziare, reviste, situri din întreg spaţiul cultural românesc: „Lumina lină”, „GID-Româna”, „Curentul Internaţional”, „Agero”, „New York Magazin”, „Clipa”, „Rost”, „Altermedia”, „Alternativa on-line”, „Monitor cultural”, „Ecoul”, „Boabe de grâu”, „Observatorul de Toronto”, „Neamul Românesc” etc.

În iunie 2007 este ales prim-vicepreşedinte al Forului Democrat al Românilor din Republica Moldova. Are rubrici permanente în publicaţiile: „Timpul de dimineaţă”, „Natura”, „Magazin bibliologic”, „Literatură şi artă”, „Curentul Internaţional” (SUA), „Ziarul Ploieştii” (România). La finele lui 2007 îi apare cartea de publicistică „Cealaltă Românie”, tipărită la Ploieşti, şi care se bucură de frumoase lansări şi cronici.

Vasta, prodigioasă şi originala activitate a lui Andrei Vartic generează opinii şi atitudini diverse, de la aclamare până la huiduială, de la admiraţie la agresivitate, de la extaz la reticenţe.

Unii, probabil, nici nu sunt capabili să sesizeze – nici să cuprindă – omniprezenţa acestui om de aleasă simţire artistică şi de vastă cultură în peisajul spiritual al spaţiului românesc.

Matematician de formaţie, el este deopotrivă regizor, actor, poet, publicist, istoric, arheolog, jurnalist, pedagog, agricultor, critic de artă, critic de teatru, informatician şi încă multe altele. Domeniile în care Andrei Vartic s-a implicat şi pe care le-a prezentat cu dăruire şi înaltă probitate morală sunt vaste şi, tocmai de aceea, greu de înţeles de către toţi oamenii.

Cine a fost, de fapt, acest dac, acest Andrei Vartic?

Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, membru al UNITEM, i se conferă premiul de excelenţă al Asociaţiei Române pentru Patrimoniu: „Pentru opera eseistică eminentă de susţinere a tradiţiei, a valorilor şi conştiinţei originilor româneşti”(2006), premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2006, 2007), medalia Meritul Civic (1996), medalia Mihai Eminescu (pentru trilogia teatrală din opera lui Mihai Eminescu, 2000).

În 2 iunie 2009, Andrei pleacă acasă la Zalmoxis.

Revenim, în final, cu întrebarea „Cine a fost, de fapt, acest Andrei Vartic?!”

Zalmoxis să-l odihnească în pace!

Călătorie în Dacia, țara zeilor

Motto : Legendele sunt un izvor permanent de cunoaştere a vieţii şi a credinţei populare din timpuri străvechi.

O călătorie de cercetare, la fața locului, a trecutului îndepărtat al patriei mele – măreața Dacie – mi-a adus revelații uluitoare pe care sufletul meu însetat de adevăr şi dreptate le-a primit cu recunoştință şi infinită mândrie.

Dr. Napoleon SĂVESCU

(Continuare din numărul 58)

Călătoria la capăt de drum

Astăzi, iulie 12 1998, plecăm din Făgăraş şi ne îndreptăm spre Şinca Veche. Trecem prin Mândra – care mai poate fi numită şi *Mandra* –, una din noțiunile fundamentale ale filozofiei vedice. În stânga, la ieşirea din Mândra, avem piramidele de la Şona, dincolo de Olt, iar ceva mai departe este Şinca Veche, după cum am văzut aseară, uitându-ne pe harta primită cadou de la generalul Spiroiu. Vârful Omul cu Şona şi Racosiul se unesc sfidător, formând „Triunghiul Divin". La ieşirea din Mândra vedem, pe stânga, guruieții, piramidele enigmatice, sfidând, parcă, timpul şi pe cei ce le neglijează de mii şi mii de ani.

Urmează satul Şercaia iar, undeva, la dreapta, este intrarea spre sătucul Şinca Veche, care ne duce chiar în masivul Făgăraş. Pe stânga, Munții Persani. Trecem peste râul Şinca şi observăm că este prima oară când toponimia nu este dublată de hidronimie. Trecem printr-un sat numit Vad, având tot timpul în față masivul Făgăraş. Casele sătenilor sunt cochete şi curate, acoperite, parcă, de patina timpurilor străvechi. Se văd două clopotnițe de biserică, iar satul este deosebit de celelalte prin faptul că se află foarte aproape de munte, de muntele numit *Ohaba*. Andrei nu scapă prilejul de a comenta:

– O chestiune foarte interesantă este că, alături de Sarmisegetusa Regia, există un platou care se cheamă Luncani iar la Ohaba Ponor se găseşte măreţul, cred eu, Troian de la Cioclovina cu extraordinarele peşteri de la Cioclovina. Una dintre cele mai frumoase cetăți ale dacilor: cetatea Piatra Roşie.

– De ce i se spune "Piatra Roşie"? îl întreabă Tudor.

– Pentru că aceste zidiri pe care le-am văzut până acum în jurul celorlalte cetăți sunt făcute din calcar alb...

–... iar acolo este roşu, îl completează, vesel, Costel.

– Da, aşa e. Dar de ce-or fi făcut dacii treaba asta? Acelaşi calcar alb, natural, ei l-au tratat cu ceva roşu, iar Cetatea de la Piatra Roşie se găseşte la…Ohaba Ponor.

– Deci, ciudat ar fi că…

– Eu nu am ştiut că se găseşte şi aici o Ohaba!

– Deci că întâlnim aceeaşi toponimie ca şi acolo, în munți, îl completez.

– Da, acesta este şi punctul meu.

În continuare, drumul ne poartă direct spre munte. Casele sunt acoperite cu țiglă roşie, parcă vrând să imite gustul artistic al vechilor daci şi cetatea lor de la Piatra Roşie. Andrei spune că există o carte a lui Iorgu Iordan, academicianul care s-a ocupat şi de toponimie.

– Ei, Miky, vezi că drumul se bifurcă!

– Da, văd, la dreapta sunt Făgăraş şi Şercaia, iar la stânga – Râşnov şi Şinca Veche, la doi kilometri.

Mă gândesc la cartea lui Iorgu Iordan, „**Toponimia românească**". O carte foarte serioasă, dar nu pot fi de acord cu tot ce se spune acolo, pentru că mai există şi cartea lui Ilie Rusu, „**Toponimia românească**", de asemenea foarte serioasă şi

modernă, care demonstrează etimologia cuvintelor cu toponimie „necunoscută“ ca provenind din vorbirea transilvăneană care, la rândul ei, provine din sanscrită. Acest al doilea demers lingvistic mi se pare cel corect.

Am intrat în Şinca Veche unde casele sunt situate puţin mai jos decât drumul şi din cauza asta ai impresia că sunt scufundate în drum şi-n timp...

Iată cum am ajuns să caut satul Şinca-Veche: într-o zi, la New York, am primit un telefon de la un inginer, Moldovan, care vroia să mă întâlnească pentru a discuta despre un templu dacic, încă neexplorat. Dânsul locuia în statul New Jersey, stat vecin cu New Yorkul, aşa că până să ne întâlnim au mai trecut câteva săptămâni. Îmi amintesc că era o zi frumoasă de septembrie a anului 1996, o sâmbătă, când a venit la mine domnul Moldovan. Am stat mult de vorbă, mi-a arătat şi câteva poze. Aşa am descoperit că ar exista, undeva, sub un deal, denumit Pleşu, din imediata apropiere a comunei Şinca-Veche, Ţara Făgăraşului, judeţul Braşov, din vremuri imemoriale, sculptat cu măiestrie, un templu unic în întreaga lume, *Templul de la Şinca-Veche*. A mai trecut un an şi inginerul Moldovan a continuat să mă bombardeze în mod civilizat, cu telefoane şi vizite, având de fapt un singur scop: să mă ducă la „Templul Şinca-Veche“.

Domnul Lucian Gheorghe Moldovan este un bărbat trecut bine de 70 de ani, cu păr alb ca neaua, frumos aplecat pe o parte, peste o frunte înaltă sub care se odihnesc doi ochi mari, albaştri, blânzi şi liniştiţi, de bunic inteligent şi sfătos. Dânsul mi-a povestit cu pasiune istoria templului: „*Îmi amintesc totul de parcă acum mi se întâmplă. Era în primăvara anului 1935, în luna mai, într-o zi deosebit de frumoasă, cu cer senin şi de un albastru cum rar am văzut, fără nicio umbră de nori. Soarele strălucea cu putere deasupra Văii Crețului. Acolo eram cu tata şi cu mama la sapă, la un loc cu porumb, aproape de Fântâna Raţii. Din cauza căldurii şi a lipsei de experienţă, eu rămâneam mereu în urmă. Tata şi mama înaintau repede, în timp ce eu băteam timpul pe loc. La un moment dat, tata mi-a spus că mă pot odihni. Aşa că am luat-o încet spre Pleşu, spre locul favorit de joacă al copilăriei mele, Templul. Am mers pe o cărăruie care trecea prin holdele de grâu şi secară, mult mai înalte ca mine. Şi deodată simt cum inima îmi bate mai puternic. Aveam impresia că templul mă aştepta pe mine, copilul de atunci, copilul fascinat de măreţia locului. Am intrat cu sfială în templu şi, ca întotdeauna când eram aici, mă simţeam bine, protejat de toate răutăţile lumii. Răcoarea şi liniştea milenară din interiorul templului mi-au redat încrederea în mine. De atunci, de câte ori în viaţă am trecut prin momente grele, amintirea templului mi-a fost salvatoare, ca şi cum, încă de la început, între mine şi el se formase o undă nevăzută care continuă până în ziua de azi să ne lege şi care mă ajută să pot învinge orice moment greu.“*

Relatându-le prietenilor mei discuţia cu domnul Moldovan, cred că i-am impresionat suficient pentru a-i convinge să vizităm Şinca-Veche şi templul, cu atât mai mult cu cât se găsea doar la câţiva kilometri de Făgăraş. Ajunşi în comună, am oprit maşinile în faţa unei case verzi, arătoase. Gazda, o femeie rotofeie şi foarte dornică să ştie tot ce se întâmplă, stătea deja în faţa porţii şi ne privea cu curiozitate.

– Buna ziua, doamnă! o salută, amabil, Andrei. Nu ştiţi cum putem ajunge la dealul Pleşu, la templu?

– Templu? Ce templu, domnule?

Încep să-i spun de domnul Moldovan şi cum ne-a îndrumat dânsul să ajungem aici.

– Vai, domnilor, v-aţi pierdut timpul degeaba. Nu există aşa ceva pe aici.

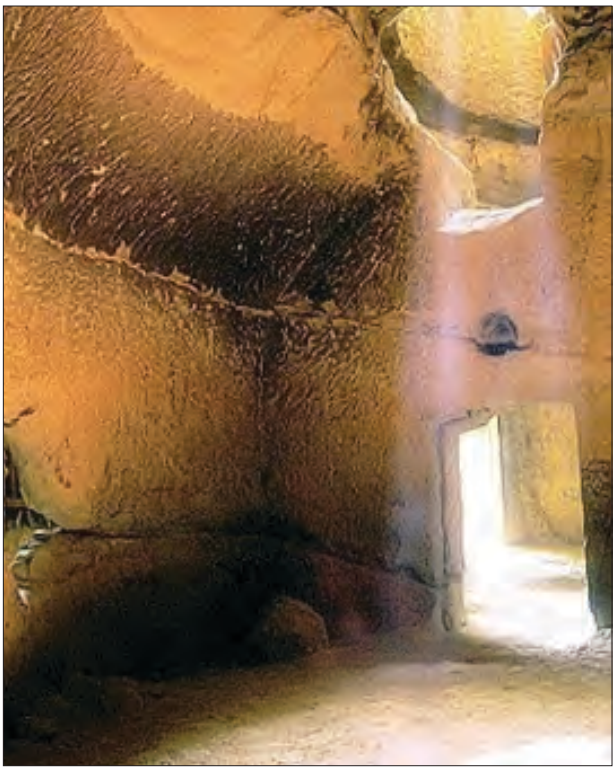

Dezamăgirea noastră nu poate fi descrisă în cuvinte. Ne uitam unul la altul şi nu ne venea să credem. Între timp, se apropie de noi câţiva săteni care, la fel ca şi prima noastră interlocutoare, se uită la noi aproape cu milă şi, poate, puţin amuzaţi.

– Dar acest deal Pleşu trebuie să fie pe undeva! insist eu.

– Da, domnule, este. O luaţi dumneavoastră drept, până se termină ulița asta, faceţi la dreapta, până se termină satul, iar de acolo mergeţi drept încă doi kilometri... până vedeţi o cruce. Acolo, în faţa ei, este Pleşul.

În acel moment mi-am amintit de pozele pe care domnul Moldovan mi le arătase la New York: în faţa intrării templului era o cruce. Dintr-odată, speranţa că nu mi-am pierdut timpul degeaba a luat locul dezamăgirii: eram pe drumul cel bun. Am părăsit satul înghesuindu-ne toţi în maşina de teren a lui Andrei. Parcă eram nişte sardele într-o cutie aproape neîncăpătoare. Dar nu mai conta disconfortul de moment, deoarece acum ştiam că ne apropiem de ţinta călătoriei noastre. Şi, ca o confirmare reconfortantă a speranţei noastre, vedem, în sfârşit, în depărtare, crucea! Dar drumul devine impracticabil chiar şi pentru o maşină de teren. Coborâm din maşină şi o luăm pe jos, cam anevoios, prin iarba udă, lunecoasă şi mocirloasă. Ajungem la cruce şi respirăm uşuraţi: efortul nu a fost în zadar. O cruce mare, cam de 3,5 pe 4 metri înălţime. O privesc clipe în şir, întrebându-mă ce creştini au înălţat-o aici şi de ce. Cine

poate şti? Când mă întorc cu spatele la cruce, văd în faţă dealul Pleşu, o bucată pietroasă de munte, acoperită cu o vegetaţie ca de junglă, de parcă niciun picior de om n-ar fi călcat vreodată pe acolo.

– Ei, acum ce facem? mă întreabă Tudor, nerăbdător şi supărat că-i întrerupsesem drumul de întoarcere spre Chişinău.

– Admirăm peisajul şi mergem să căutăm templul, sare Dan în ajutorul meu.

– Hai să ne răspândim toţi şapte, pe diferite direcţii, înspre munte şi să căutăm intrarea, dacă o exista...

Puţin sceptici, dar fără să aşteptăm alte recomandări, am pornit fiecare spre piciorul muntelui. Mergeam prin tufişuri de zmeură ţepoase, dar protectoare, udate din belşug de o ploaie trecătoare. Căutam de peste treizeci de minute şi aproape că îmi pierdusem orice speranţă, când îl auzim pe Tudor strigând ca din gură de şarpe: „Am găsit-o, este aici, este aici lângă mine! Veniţi!“

Asta dovedeşte încă o dată că norocul este noroc, îl ai sau nu-l ai. Noi l-am avut. Intrarea în templu este, de fapt, o spărtură în stânca muntelui, lungă cam de 4,5 – 5 metri şi înaltă de doar 1,5 metri, aşa că trebuie să mă aplec ca să intru. Iniţial, în templu se putea intra printr-o singură uşă care dădea într-un hol mare, deasupra căruia se afla un mic turn, sculptat dinăuntru înspre afară. Din hol se poate intra, prin mai multe uşi, în toate celelalte nouă încăperi subterane. În partea dreaptă este o cameră mică, boltită şi care, probabil, adăpostea un cuptor folosit pentru încălzirea întregului edificiu. Tot prin dreapta se intra, printr-o uşă înaltă, în primul lăcaş de cult, care este şi cel mai mare, el continuându-se cu un altar despărţit de o arcadă larg deschisă, sculptată de sus în jos. În partea stângă se află o firidă, ingenios sculptată şi finisată, spre deosebire de ceilalţi pereţi ai lăcaşului pe care se văd şi azi urme de daltă.

– Vezi tăietura asta specială de daltă? îmi atrage atenţia Andrei.

– Da. Ce-i cu ea?

– Fă o poză.

– De ce?

– Pentru că este o tăietură tipic dacică.

Şi Andrei începe să-mi expună o întreagă teorie despre cum tăiau dacii piatra. În general, e o plăcere să-l ascult, dar acum atenţia mi-o concentrez la ceea ce am în faţa ochilor. În partea stângă sunt două chilii mari, cu pereţi drepţi, bine şlefuiţi. Pe uşa din mijloc se intră într-o tindă deasupra căreia se înalţă un turn conic, înalt cam de 10 metri, sculptat tot dinăuntru în afară, dar în spirală! Din această tindă, printr-o uşă aflată în dreapta, se intră într-o altă încăpere, de cult, despărţită de cea din exterior printr-un perete special. În perete, în apropiere de cele două altare, este sculptată o gaură ovoidală, ca un ochi magic, ce leagă cele două lăcaşuri învecinate. Din acest mic sanctuar se intră, pe o uşă mare, foarte bine sculptată, într-un mic altar. Aici se află sculptat cu măiestrie, într-o firidă, semnul sacru al celui de-al 7-lea „*Constructor al Universului de mai Jos*“, al Universului Fizic. Este un simbol al celor 7 zei ai genezei, punctul central

reprezentându-l pe Daksha, părinte al Dacilor şi părinte al celor 10.000 de fii iubiţi, aleşi ai lumii. Semnul a fost dus de cuceritorii carpato-danubieni până în Sumer, a fost preluat apoi de un trib semit şi, în felul acesta, a fost salvat de la dispariţie. Semnul este cunoscut astăzi ca „*Steaua lui David*“. În stânga lui, de pe perete ne priveşte un personaj ciudat, parcă picat de pe altă planetă. E un basorelief de circa 3 metri înălţime, reprezentând un OM gânditor, în profil, cu o frunte foarte înaltă, cu un ochi expresiv şi exagerat de mare, continuat în jos de un nas mic şi turtit şi de o mandibulă ciudat de îngustă. Părul lung şi bogat i se răsfiră pe umeri. Pe cine o fi reprezentând această sculptură scoasă parcă dintr-un roman cu extratereştri!?

Acum, că suntem înăuntrul acestui superb Templu de la Şinca Veche, nu ne mai pare rău de drumul foarte dificil pe care l-am făcut, de noroaiele cu care ne-am luptat, de picioarele şi pantalonii uzi de ploaie şi pigmentaţi din belşug cu glodul drumului. Răsplata a întrecut aşteptările. Îi mulţumesc în gând domului Moldovan pentru informaţiile pe care mi le dăduse şi care se dovediseră corecte şi, în acelaşi timp, îmi mulţumesc mie însumi pentru că reuşisem să-i conving pe toţi din echipă să mă urmeze pe acest drum imposibil. Templul este o minune a civilizaţiilor antice! După părerea mea, extraordinar de importantă este această elipsă – sau cerc – care este pus sub un unghi de 18–20 de grade pe o coastă şi care se repetă şi în celelalte încăperi.

– Nu spui nimic despre construcţia spiralată a cupolei din camera învecinată care sparge undeva, acolo sus, muntele lăsând lumina să pătrundă în templu?! Dar de faptul că, deşi au fost şi sunt multe vremi ploioase, cum e cea de azi, totuşi în templu nu este apă adunată în băltoace ori noroi? întreabă Costel.

– Da, aşa e: din moment ce lumina poate veni prin turn, în templu, ar trebui să vină şi ploaia.

– Dar uite: pe jos e nisip amestecat cu cuarţ şi el absoarbe apa, ca în Sahara.

– Da, da. Ingenios, foarte eficient. Şi am să mai adaug ceva, spune Andrei. Dovada că ceea ce vedem aici nu este făcut de natură sunt urmele de daltă şi tăietura dacică de peste tot. Miky, te rog să te uiţi în carte, la mine, şi te rog să compari aceste tăieturi cu tăieturile din carierele dacice. Se vede că este aceeaşi tăietură!

– Sunt atât de impresionat, că acum îmi lipsesc cele mai adecvate cuvinte...

– Dacii noştri au fost meşteri neîntrecuţi!

– Fără îndoială! Meşteri neîntrecuţi! Ar trebui ca toată lumea să ştie asta!

Ieşim din „templul domnului Moldovan“, nu înainte de a-i da lui Andrei încă o „mică“ informaţie primită acolo, la New York, de la omul datorită căruia ne aflăm aici, în incinta miraculoasă a dacilor:

– Ştii, Andrei, domnul Moldovan mi-a mai vorbit şi despre nişte trepte şi cuburi ciclopice de piatră care se găsesc pe aici, prin apropiere.

– Unde sunt? Cât de departe? Hai repede să le căutăm!

I-am spus că, dacă-mi aduc corect aminte, la ieşirea din templu ar trebui s-o luăm la stânga. Zis şi făcut. De astă dată, norocul ne-a surâs ceva mai repede, aşa că, fără mari dificultăţi, am găsit ceea ce căutam: pietre ciclopice, tăiate în unghiuri drepte de 90 de grade. Adevărate cuburi uriaşe de stâncă, având între ele canale de scurgere.

– Dacă natura a făcut asta, apoi bravo ei, are întreaga mea admiraţie! spune Costel.

– Natura să fi făcut asta? Este prea... perfect! Cu guri de scurgere între ele?!… Este ca şi cum urci într-o cetate ciclopică pe care cineva şi-a aranjat-o să trăiască pentru totdeauna.

Pietroaie megalitice de câteva tone, măsurând 2–3 metri înălţime, stau răsturnate şi răsfirate în toată zona. Sunt prea mari pentru ca omul să le fi putut pune, sunt prea perfecte pentru ca natura să le fi realizat. Un zid megalitic ne întâmpină. Este prea uriaş ca să-l poţi ignora sau bagateliza. Mai jos sunt alte canale de scurgere, astfel încât apa, care ar putea să le prăvălească la vale, are pe unde s-o ia. Vedem canale perpendiculare între blocuri înalte de peste un metru jumătate, unele de doi metri, îmbinate fără ciment. Le-a făcut Natura, le-a făcut Omul? Ar fi necesar ca oamenii să vină să le vadă! Ele sunt aici, la noi acasă, ele sunt aici, în Daco-România. Sunt aici din vremuri aproape imemoriale şi vor rămâne aici. Ceea ce trebuie este puţin interes din partea specialiştilor, căci locuri fascinant de frumoase şi teribil de ademenitoare ca la noi nu găseşti

nicăieri în lumea asta mare. Nici nu vă trebuie paşaport ca să ajungeţi aici. Singurul lucru de care aveţi nevoie este… curiozitatea.

Iată că, mergând pe urmele descrise de domnul Moldovan din New Jersey, am putut constata că ceea ce-mi spusese dânsul este nu numai adevărat, dar că depăşeşte cu mult descrierea modestă care îmi fusese făcută. Lucrurile sunt fantastice, lucrările sunt ciclopice şi am credinţa că au fost realizate de o fiinţă inteligentă. Nu am văzut niciodată astfel de canale de scurgere printre blocuri uriaşe de piatră. Nici Troia nu are aşa ceva! Numai aici, la Şinca Veche, implantate în munte şi uitate de vreme, se găseşte acest loc sacru cu ziduri ciclopice care... apărau pe cineva? Şi de ce? Nici sătenii nu ştiu... unii dintre ei nici nu au auzit de acest loc, deşi el este la numai câţiva kilometri depărtare de casa lor... alţii au auzit, dar nu au venit să vadă. Un singur moşneag ne-a spus: „*Eu am văzut unele dintre ele, dar nu am înţeles însemnătatea lor. Se spune că, într-un timp îndepărtat, un preot călugăr chiar s-a aşezat în acest templu, oficiind mici slujbe. Dar timpul a trecut şi noi le-am uitat.*“

Viitorul Şincăi Vechi ar putea fi unul strălucitor care să aducă puţină lumină şi preţuire pentru istoria şi măiestria dacilor. Aceste minunate locuri încărcate de istorie ar putea deveni o atracţie turistică mondială dacă, la nivel naţional, forurile competente ar întreprinde cercetări consistente şi dacă ar prezerva cum se cuvine locurile de baştină ale culturii noastre străvechi.

– Orientarea zidului este de 30 de grade de la nord spre vest, spune Andrei. Minunea este că pe hărţile pe care le avem, pe linia dintre Vârful Omul şi Şona, la 30 de grade de această linie se găseşte şi „treaba“ asta.

Ne întoarcem la maşina lui Andrei, dar nu plecăm înainte de a arunca o ultimă privire spre „*Templul lui Moldovan*“… Ne este greu să părăsim aceste locuri. Este ca şi când ne-am despărţi de cineva enigmatic, dar devenit drag sufletului nostru. Personal, mă mângâi cu gândul că, pe lângă amintirile care mă vor însoţi mereu, voi avea şi fotografiile pe care le-am făcut şi la care mă voi uita cu nostalgie şi admiraţie.

Ajungem în sat şi mergem la locul unde lăsasem celelalte maşini. Câţiva săteni ne aşteptau curioşi.

– Ei, domnilor, aţi găsit ceva?

– Da, am găsit ceea ce am căutat.

Oamenii se uită la noi neîncrezători. Îi lăsăm în pace să creadă ce vor. Poate că, dacă vor fi curioşi, vor ajunge să descopere ei înşişi minunile locului în care trăiesc.

Bucuroşi că ne-am îndeplinit misiunea pentru care venisem aici, ne luăm la revedere şi ne promitem să ţinem legătura şi – de ce nu? – să ne mai întâlnim într-o altă expediţie, într-un viitor incert, dar sigur. Timpul ne presează, aşa că urcăm în maşini, fiecare demarând spre altă direcţie. Ne despărţim de Tudor, care se suie în Audi-ul său, avându-l la volan pe colonelul Nicolae Mereuţă. Andrei cu nepotul din partea sorei, Ruslan, s-au suit în Niva cea roşie. Ei au luat-o spre dreapta, spre Chişinău. Noi – adică eu, Costel şi Dan – ne cărăm în Fordul cel albastru şi o pornim spre stânga, spre Făgăraş, spre Bucureşti, iar unul dintre noi... chiar spre New York.

Plec din Şinca Veche cu un sentiment de nostalgie, dar cu gândul ferm că mă voi întoarce. Trebuie să ne întoarcem, să revedem, să măsurăm, să venim cu o echipă de specialişti. Trebuie să vedem dacă misterele care înconjoară locurile acestea fascinante ni se vor dezvălui. Îmi promit că voi face tot ce-mi stă în putinţă pentru elucidarea – chiar şi parţială – a enigmelor istoriei neamului meu.

Astfel s-a încheiat călătoria mea în **Ţara Zeilor**, în Dacia! Călătoria a avut drept scop iniţial să cerceteze valoarea culturii vechilor daci şi să constate dacă ea s-a situat, într-adevăr, la înaltul nivel care uimise Europa. Rezultatul a depăşit cu mult aşteptările. Convingerea mea este că dacii au avut o cultură înaintată care a fost recunoscută ca atare în întreaga lume antică.

Sper că, în urma lecturii acestei modeste cărţi, mulţi daci vor găsi de cuviinţă să înceapă să caute, să descopere, să redescopere sau, pur şi simplu, să meargă să vadă cu propriii lor ochi ceea ce ne-au lăsat ei, dacii, strămoşii noştri: acea comoară nepreţuită care se găseşte nu numai în Munţii Orăştiei, nu numai la Sarmisegetusa, ci pe tot teritoriul locuit de ei, acest imens pământ care nu se limitează la Ţara Românească-Vlahia, Moldova şi Transilvania, ci se întinde mai departe, până la Lacul Constanţa, în Elveţia. El cuprinde, de asemenea, toată Cehoslovacia, iar la Răsărit este întreg teritoriul până dincolo de Bug. Cât despre Sud, teritoriul dacilor se întindea pe zeci de kilometri în sudul Dunării, cu întreg teritoriul Bulgariei de astăzi şi poate chiar mai departe.

Le dorim noroc celor care vor dori să ne redescopere istoria şi să meargă pe urmele acestui mare Imperiu Dacic ori pre-dacic. Să sperăm că, într-o zi, cineva cu bune intenţii îi va convinge şi pe istoricii şi pe arheologii noştri să cerceteze şi să vadă la adevărata ei valoare acest trecut fantastic, această moştenire grandioasă la a cărei valoare nici măcar Egiptul nu ajunsese vreodată.

La revedere, Dacia mea, şi…pe curând!

Eminescu 2009 în cuvinte şi imagini

Vladimir BRILINSKY

Încă o dată, pentru a zecea oară, cortina a căzut peste un Congres Internațional de Dacologie. Fiecare dintre ele a avut farmecul său. De la cinstirea memoriei lui Decebal la scoaterea la lumină a adevăratei identități a tăbliţelor de la Tărtăria, De la Burebista la Densuşianu, de la rădăcinile civilizației dunărene la marea Regină Tomiris, de fiecare dată, congresele au avut farmecul lor. Fiecare personalitate, fiecare moment al istoriei noastre ascunse, aduse la lumină de Dacia Revival International Society a dat culoare evenimentelor respective, dar parcă niciodată un Congres nu a fost atât de aproape de sufletele noastre ca acesta din urmă. Datoria de onoare a fiecărui român, de a-l cinsti cum se cuvine pe Mihail Eminescu la trecerea a 120 de ani de la trecerea sa în neființă, a fost luată în cârcă de acest congres. Nicio autoritate a statului nu s-a obosit să marcheze ziua de 15 iunie drept un moment al aducerii aminte şi, mai mult, Ministerul Culturii, din motive numai de el ştiute, a întors efectiv spatele acestei manifestări care la finalul ei a reprezentat o reuşită. Atât opera eminesciană ancorată solid în spiritualitatea dacă cât şi cercetări în domeniul istoriei dacilor au fost punctele de plecare ale lucrărilor care au fost prezentate în cele două zile de congres. Ca niciodată, această ediție a debutat cu un spectacol maraton în parcul Herăstrău acolo unde, artişti, unii amatori, alții profesionişti au venit să-şi deschidă sufletele şi să aducă un curat omagiu poetului nepereche al literaturii române. Au venit de peste tot, din toate colțurile țării. De la Botoşani, de la Oradea, de la Buzău, au venit grupuri de copii cântând, recitând şi jucând scenete inspirate de opera lui Eminescu. De la Braşov a venit iubitorul de daci dr. Liviu Pandele cel care a adus cu sine ansamblul folcloric Dacia cu un program de înaltă ținută artistică. A venit Dan Aldea Teodorovici cântând *Dor de Eminescu*, a venit poetul Adrian Păunescu, dur adversar al veneticilor, recitând magistral şi emoționant ascunsa şi denigrata poezie *Doină* şi rememorând memoria poetului de căpătâi al poeziei româneşti. A fost frumos, dar nu a fost şi uşor. În spatele culiselor s-a muncit din greu, cu mult timp înainte, iar artizanii acestui succes care s-a numit Al X-lea Congres Internațional de Dacologie au fost încă odată la înălțime. Dr. Napoleon Săvescu, omul pentru care dacologia reprezintă un mod de viață, a ştiut să adune în jurul său oameni care alături de respectul pe care îl arată an de an congreselor de dacologie sprijină consistent această mişcare. Mişcare care în timp capătă tot mai multă notorietate. Lor li se datorează mulțumiri. Domnului dr.ec. George Constantin Păunescu cel care de 10 ani sprijină financiar aceste manifestări, cu modestie, dar cu mult suflet, excepționalului actor care este Alexandru Arşinel, mereu alături de manifestările dacilor şi nu în ultimul rând doamnei profesoare Violeta Blaga, artizanul de drept al spectacolului de la Herăstrău, un om de o calitate umană de excepție, cea care şi-a dedicat, cu un ochi critic şi competent, întreaga energie, pentru a da acestui congres un aer de prospețime benefică. Lor şi tuturor soldaților care şi-au adus discret, dar eficient, contribuția la bunul mers al congresului istoria le va fi odată şi odată recunoscătoare.

Teatrul de vară Herăstrău, loc de omagiere al poetului "nepereche"

Dr. Napoleon Săvescu şi visul său împlinit, omagierea lui Mihai Eminescu la 120 de ani de la dispariție

Poetul Adrian Păunescu răsplatit simbolic pentru o prestaţie de excepţie

Legendele Daciei, plămădite la Oradea şi prezentate strălucit la spectacolul de deschidere al Congresului

Din Buzău, filiala Daciei Revival a adus pe scenă puritatea copilăriei întru omagierea lui Eminescu

***Tineri botoşeneni, într-un montaj de zile mari dedicate* Luceafărului**

Dr. Leonard Velcescu şi lucrarea sa de căpătâi
Dacii în sculptura romană

Pledoarie pentru salvarea Sarmisegetusei prezentată de Vladimir Brilinsky

Dr. Napoleon Săvescu şi Alexandru Arşinel

Prof. Timotei Ursu, prezentând rezultatele ultimelor sale cercetări asupra Observatorului Kogaion

Ansamblul folcloric Dacia, într-o prestație maraton, de înaltă ținută artistică

Cercul Militar Național, gazdă impunătoare a lucrărilor Congresului

Dr Viorica Enăchiuc, prof.Timotei Ursu, dr. G.D. Iscru şi dr. Napoleon Săvescu – un prezidiu prob şi exigent

Prof. Mariana Terra şi sensibilitatea de a-l omagia pe Eminescu în cuvinte meşteşugite

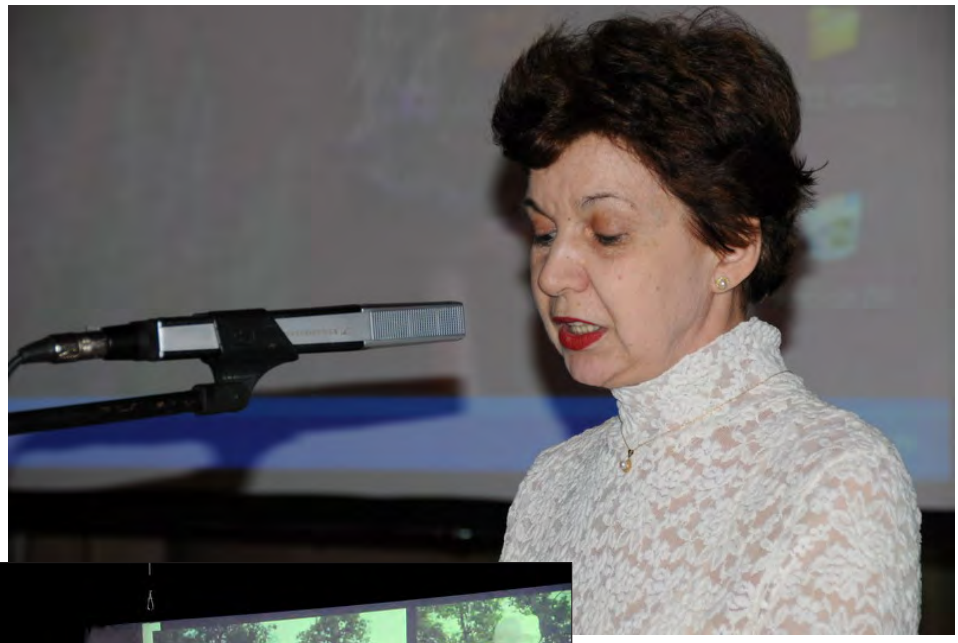

Pr.dr. Octavian Rudeanu, rememorând momentul Nicolae Densuşianu de la Densuş

Dr. Napoleon Săvescu, la prezentarea lucrării sale – **Mihai Eminescu: „În România totul trebuie dacizat“**

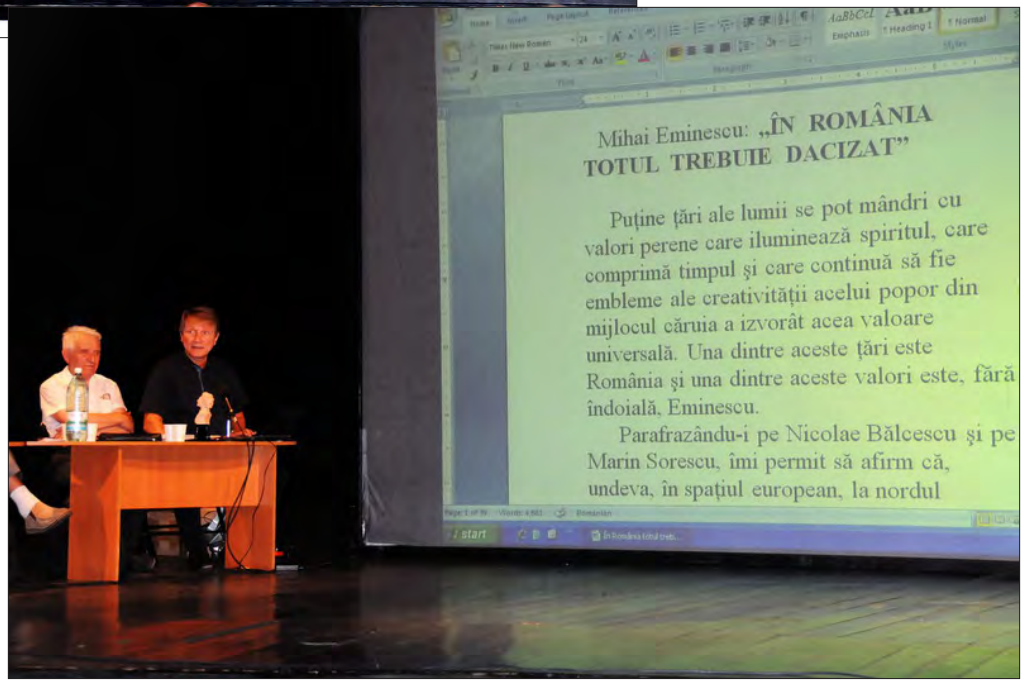

Prof. Michaela Orescu, o prezență distinsă şi plină de farmec primind mulțumiri din partea amfitrionului Congresului dr. Napoleon Săvescu

Dan Aldea Teodorovici fermecând auditoriul cu **Dor de Eminescu**

Dr. Mihai Popescu cercetător asiduu şi perseverant al istoriei dacilor şi al operei eminesciene

Dacii din Oradea

Acest congres, dincolo de importanţa sa în cinstirea poetului naţional cu suflet şi pană de dac, a adus şi câteva surprize dintre cele mai plăcute. Le vom lua, rând pe rând, în numerele următoare ale revistei pentru că valoarea acestor surprize trebuie încondeiată cum se cuvine. În acest număr vom trage o fugă până în Bihor acolo de unde un grup de tineri a avut curajul să-l omagieze pe Eminescu într-un mod cu totul şi cu totul original. Străbătând întreaga ţară, ei au poposit în Herăstrău, prezentând un spectacol de excepţie pe care l-au intitulat Legendele Daciei având un scenariu bazat pe scrieri de ale lui Eminescu Cu marele regret că nişte fotografii din timpul spectacolului oferit de aceştia, nu pot reda nici pe departe emoţia simţită de către cei care au avut şansa de a fi prezenţi la spectacol, am întregit reportajul de faţă cu un interviu luat la cald doamnei profesoare Dana Elena Puşcaşiu, profesor de limba şi literatura română la Colegiul Naţional Emanuil Gojdu, Oradea cea care alături de o altă dăscăliţă cu suflet de dac doamna Violeta Blaga au dat copiilor aripi pentru realizarea acestui minunat spectacol.

Interviu consemnat de Vladimir BRILINSKY

Cine sunteţi de fapt voi dacii din Oradea care aţi încântat publicul cu o asemenea prestaţie ?

Un grup de adolescenţi din Oradea – elevi la Colegiul Naţional Emanuil Gojdu şi Colegiul Tehnic Dimitrie Leonida – pe care-i uneşte creativitatea, spiritul ludic, dorinţa de a face altceva şi de a umple într-un mod eficient timpul lăsat liber de învăţătură. Şi trei profesori cu vechi stagii în activităţile extraşcolare nonformale, dar educative, care fac cu pasiune tot ce e legat de copii, trăiesc, respiră şi se împlinesc prin ei.

Şi ca să vă dovedim că suntem *altfel*, vă vom vorbi de unul dintre proiectele acestui grup: de doi ani aceşti tineri activează într-un proiect numit *Cercuri de lectură*. În numele pasiunii pentru carte, ei propun în fiecare săptămână colegilor spre lectură o carte pe care o promovează persuasiv, comercial, aş spune chiar profesionist... au făcut afişe de promovare a lecturii în şcoală, cu săgeţi indicând drumul spre bibliotecă etc.

Într-o lume mercantilizată şi pragmatică, iată că mai sunt „anacronici" care iubesc cartea şi nu se jenează să recunoască asta. Cam ăştia suntem noi.

Care a fost resortul care v-a împins la o asemenea provocare, care, iată, s-a materializat în mod fericit pe scena Teatrului de Vară Herăstrău ?

Ideea participării la acest proiect s-a născut din filiaţiile cu literatura a temei ediţiei de anul acesta: ***EMINESCU ŞI DACII***. Ea a prins viaţă repede *şi* pentru că a venit ca o provocare: mitologia dacilor schiţată de Mihai Eminescu rămâne încă necunoscută pentru elevii de liceu. Orele de literatură procustizate de perspectiva unor examene naţionale bat monedă pe locurile comune. Iar la Eminescu din acestea sunt destule. Tocmai de aceea am considerat interesant şi binevenit să le deschid acestor copii oportunitatea de a-l cunoaşte pe Eminescu altfel. Şi ideea a prins.

Un alt argument al meu, profesorul de română, a fost faptul că în programa de clasa a XI-a e prevăzută ca primă temă a studiilor de caz tocmai dacismul - latinitatea. Tema e aridă din punctul de vedere al studiului literaturii, cu o accentuată încărcătură istorică şi ştiinţifică. Nemaivorbind de inaccesibilitatea bibliografiei şi a surselor de documentare pentru nişte elevi de 16–17 ani. Aşa că am luat copiii cei mai creativi din două clase de-a X-a dispuşi, desigur, să lucreze, şi le-am oferit, fără ca ei s-o ştie, cadou, documentarea pentru primul studiu de caz din clasa a XI-a.

Ce înseamnă de fapt pentru dumneavoastră ca dascăl şi pentru aceşti copii istoria?

Pentru generaţiile începutului de mileniu trei, istoria nu mai e, din păcate, decât o materie de învăţat la şcoală. O înveţi, iei note şi apoi o uiţi. Legea autoconservării funcţionează şi cu istoria ca şi în cazul celorlalte discipline de studiu. Coordonata patriotică lipseşte cu desăvârşire din această ecuaţie. Asta şi din cauza faptului că aceşti adolescenţi sunt copiii acelor tineri suprasaturaţi de comunism care au făcut revoluţia. Iar comunismul a însemnat pentru ei şi o supralicitare a dimensiunii naţionale. (E o întreagă poveste asta... cei care am trăit-o o cunoaştem.) Una peste alta, aceşti copii sunt mândri că sunt români doar atunci când vreun sportiv român e într-o competiţie internaţională. Atunci ţin cu România. Dar asta e atât de puţin într-o viaţă de om în care noţiunea de identitate naţională ar trebui să fie o constantă care să-ţi confere echilibrul şi coerenţa existenţei.

Prin urmare, cred că acesta a fost marele câştig al realizării acestui proiect. Revalorizarea lui Eminescu, poetul naţional care nu înseamnă doar poezie de dragoste şi filosofică, ci, desigur, descoperirea spiritualităţii dacice. Fiecare din noi ştie acum că poartă un dac în el. Lucru de care e mândru şi care-l face mai responsabil faţă de propria sa fiinţă, conştient în ceea ce priveşte propria sa identitate.

Haideţi să disecăm puţin acest spectacol. Care a fost punctul de plecare şi cui îi aparţine scenariul?

Le aparţine în totalitate copiilor. Tot ce am făcut eu a fost să le dau bibliografia şi adresa site-ului *dacia.org*. Ei au ales cele trei texte: *Rugăciunea unui dac, Sarmis* şi *Gemenii*. Apoi ne-am întâlnit şi am schiţat împreună o poveste posibilă. Copiii au decupat versurile care puteau fi dramatizate, au avut grijă să lege acţiunile între ele, să păstreze coerenţa personajelor şi... asta a fost. Sunt foarte creativi şi au un simţ artistic deosebit, deşi nu sunt de profil (unii vin de la matematică-informatică, alţii de la chimie-biologie). Eu am experimentat asta cu ei în clasa a IX-a când au fost evaluaţi la o anumită temă prin

dramatizarea unor scene din comedia *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale.

Aşa s-a născut scenariul. Trebuie să recunosc că şi textele ne-au ajutat foarte mult. Practic, indicaţiile de regie le-am luat de acolo, din versuri.

Cel mai greu a fost cu fondul sonor. Am aflat de la specialişti (ne-am documentat) că dacii n-aveau decât fluier, corn, nai şi tobe. A fost destul de dificil să găsim astfel de bucăţi muzicale care să se şi potrivească mesajului liric. La asta cred că s-a lucrat cel mai mult în pregătire.

Distribuţia rolurilor s-a făcut prin *casting*, empiric vorbind, desigur. În afară de Anamaria Ţelea care şi-a dorit rolul lui Tomiris, celelalte roluri s-au asumat în funcţie de tonalitatea vocii şi de personalitate: Alexandra Anton are o voce gravă potrivită pentru Destin, Bianca Bărnuţ, voce puternică şi solemnă, bună pentru Preot, Georgiana Cicalău, Adela Rus şi Cristina Sztejanko sunt lirice, de aceea au primit rolul ielelor care deapănă povestea de dragoste, Daniel Centea e un bas uşor sarcastic numai bun pentru rolul lui Brig Belu. Tudor Vilceanu e un bun luptător şi a primit rolul nebunului Sarmis. Mirel Petruş e impunător, de aceea a jucat rolul lui Zamolxes. Mezinii trupei, Vlad Vilceanu şi Sabin Puşcaşiu, au fost micii daci, coborâţi de pe Columnă, ştiţi, ca-n legenda aceea cu Badea Cârţan care a ajuns la Roma.

Apoi repetiţii, repetiţii, repetiţii. Mai întâi doar textul, am lucrat la intonaţie, apoi am trecut la mişcare. Aş putea să spun că asta a fost partea cea mai frumoasă: să ne întâlnim în timpul liber şi să creăm împreună momentele. Le-am admirat tenacitatea, perseverenţa, seriozitatea. (Creativitatea le-o cunoşteam.) S-au depăşit inhibiţii, s-au descoperit pe ei înşişi altfel, s-au autodepăşit, s-au spart bariere de comunicare. I-am adus şi pe părinţi în jocul nostru cu o parte din costume şi din recuzită. Le mulţumim.

Realmente impresionant în acest spectacol au fost costumele. Privindu-i pe copii cum le poartă şi cum se mişcă în ele aveam impresia uneori că tocmai coborâseră de pe columnă. Cum le-aţi realizat ?

Cu rochiile ielelor a fost cel mai simplu: vaporoase, de in, desculţe, cu zdrăngănele la mâini şi la picioare, despletite şi... frumoase. Imaginea li se datorează lor cu costume cu tot.

Pentru costumele dacilor ne-am documentat de la profesori de istorie, din imaginile din *Povestirile istorice* ale lui D. Almaş ilustrate de Valentin Tănase şi, într-un târziu, din filmele *Dacii* şi *Columna*.

Odată imaginea conturată, pentru materiale am avut o singură sursă: lada bunicii. Toate materialele folosite pentru costumele dacilor sunt ţesute în casă de bunicile noastre, din cânepă cultivată în grădină acum 50 de ani. Poate mai mult. Unele au fost folosite: erau saci şi le-am croit veste şi mantii... texturi diferite, culori diferi-

te, calităţi diferite... a fost o plăcere să redescoperim lumea aceea, iar bunicile au redevenit importante. Practic am mai dat o dată, în 2009, utilitate muncii lor. Cine ar fi crezut?

De la profesorii de istorie am aflat că tarabostes purtau cizme de piele legate cu sfori. De aceea doar Sarmis şi Brig Belu au fost încălţaţi cu cizme croite pentru acest spectacol. Cei doi daci cu toaca au urcat pe scenă desculţi. Sforile pentru brâie au fost împletite şi ele din cânepa toarsă de bunici.

Cămăşile băieţilor sunt obiecte de patrimoniu. Le-a adus colega mea, Daniela Vilceanu, din sate de pe valea Crişului Repede, prin mijlocirea domnului director de la Şcoala Generală din satul Hotar, un pasionat de folclor căruia îi mulţumim şi pe această cale. Costumele sunt acum proprietatea trupei de dans popular a satului, trupă animată de domnul director.

Din film am luat costumaţia pentru Zamolxes, Preot şi Destin, acele mantii albe cu glugă. Dar le-am croit tot noi.

Copiii n-au apucat să vadă costumele decât atunci când le-au îmbrăcat pentru scenă. Am avut emoţii. Dar au fost atât de încântaţi încât n-au ezitat să le poarte şi după spectacol. Au pozat. Cred că le-au purtat cu mândrie. Desculţi, în haine de pânză, în Herăstrău la 30 de grade... asta i-a şi transformat în mici vedete.

Acesta a fost un început şi unul de bun augur. Ce aveţi de gând pe mai departe.

Să rămânem daci. Să nu uităm nici noi, nici copiii copiilor noştri, să fim mândri că suntem daci. Dar pentru asta avem, desigur, nevoie în continuare de încrederea şi sprijinul Daciei Revival International Society, al instituţiilor pe care le reprezentăm şi ai căror directori şi-au dat concursul în realizarea acestui proiect, de colaborarea fructuoasă cu Primăria Municipiului Oradea. Îi mulţumim pe această cale domnului viceprimar Gheorghe Carp care a făcut posibilă deplasarea celor 13 copii la Bucureşti, şi în primul rând avem nevoie de prietena noastră Violett care a mijlocit întâlnirea noastră cu Dacia Revival şi care n-a ezitat nicio clipă să creadă în succesul acestui demers. Mulţumiri tuturor! Sigur că prima diseminare a proiectului nostru va fi în octombrie când copiii vor prezenta colegilor studiul de caz despre daci cu o documentare pe care e greu s-o găseşti în cărţi. Am învăţat în aceste câteva săptămâni atâtea lucruri despre cultura dacilor cât n-am fi găsit niciodată într-o bibliotecă.

Spectacolul ”Legendele Daciei” va fi jucat la Oradea cu ocazia aniversării a 80 de ani de existenţă a Colegiului Naţional Emanuil Gojdu, în octombrie.

Vom iniţia colegii din clasa a X-a în acest proiect pentru a beneficia şi ei de documentarea la care am avut acces noi pentru primul studiu de caz din clasa a XI-a. Ar fi minunat dacă am reuşi să ajungem la Sarmisegetusa cu aceşti copii şi cu generaţiile care vin. Sunt dispuşi să lucreze şi, mai ales, sunt dispuşi să înveţe. Depinde de noi, adulţii, ce material le punem în faţă. Ei asimilează. Noi suntem cei responsabili. O tabără de creaţie acolo, acasă la daci, în locul acela atât de încărcat spiritual ar fi un mare câştig formativ pentru identitatea noastră, a tuturor.

Athos, „muntele sfânt“ al ortodoxismului

Prof. Timotei URSU

Puternicul, autoritarul complex mănăstiresc din Nordul Mării Egee situat pe unul din „degetele“ peninsulei macedonene Chalcidia, denumit încă dintr-o timpurie fază a Evului Mediu „*AGION OROS ATHOS*“ (în limba greacă: „*Muntele Sfânt Athos*“) continuă astăzi, în perimetrul Republicii Elene, să fie un veritabil „stat în stat“, oarecum asemănător Vaticanului catholic încastrat în teritoriul Italiei; chiar dacă nu deține și statutul diplomatic dobândit în timp de „teritoriul papal catholic“, Athosul – întins pe un teritoriu care atinge 40 km în lungime și circa 8–9 km în lățime – are un „guvern propriu“ și un sistem legislativ și executiv propriu, cu particularități distincte. Este format din teritoriile dominate de douăsprezece mari mănăstiri – Sfântul Siminopetra, Esphigmenon, Sfântul Andrei, Dionision, Dokiarion, Zographou, Vathopedi etc – și care includ fiecare alte câteva mănăstiri mai mici (inclusiv așezări monahale de „sihaștri“, în peșteri sau pe abrupturi muntoase aproape inaccesibile).

Situat în spațiul traco-macedonean, în imediata apropiere a tradiționalului centru aromân, importantul oraș-port *Sărună* (*Thessaloniki* al grecilor de azi, dar care a fost și a continuat să „pulseze“ de-a lungul întregului Ev Mediu în chip de extremitate sudică a spațiului etnic valah!), Athosul își pierde undeva în negurile Evului Mediu timpuriu tradiția întemeierii drept mare *centru spiritual și aplicativ al călugăriei ortodoxe,* odată cu începuturile creștinismului balcanic. Chiar dacă unele scrieri (ulterioare) tind să pună pe seama lui Constantin cel Mare nu numai legiferarea autonomiei centrului, dar chiar fondarea lui, cu foarte mare probabilitate constituirea marelui centru sacerdotal de aici nu este străină de “stingerea” făcliilor marelui centru cultual-științific și tehnologic geto-dac din Carpați (numit de Strabon: *Kogaion*) și preluarea ștafetei spirituale a acestuia, odată cu treptata definire ortodoxă și în condițiile marilor transformări geopolitice

Raportul fizic dintre Culmea Godeanu și complexul cultual-științific de la Dealul Grădiștei

medievale, de către noi centre mănăstireşti în Carpaţi şi Balcani. Este semnificativ că domnitorii celor două state valahe de la Nord de Dunăre, Ţara Românească şi Modova, au contribuit frecvent cu ctitorii şi bogate înzestrări la Muntele Athos, inclusiv prin implantarea acolo a unui important corp călugăresc nord-dunărean.

Printre particularităţile „ţinutului mănăstiresc Athos“ se numără conformaţia *multinaţională* a monahilor (ei provin, periodic, din toate ţările cu puternic profil religios ortodox), practicarea unor norme limitative drastice privind alimentaţia, îmbrăcămintea, comportamentul social-moral al călugărilor, precum şi lipsa unor contacte *oficiale* cu “restul lumii“ – claustrarea monahică constituind piatra de temelie a practicii uzuale; şi, nu în ultimul rând se raportează acestui statut interdicţia *totală* între graniţele „sfinte“ ale Athosului a *oricărei prezenţe feminine* (atât umană cât şi... animală!). Am putea desluşi în aceste frustrări auto-impuse continuarea unor principii directoare antice, inclusiv *cele puse pe seama faimoşilor sacerdoţi ai lui Deceneu, la Kogaion*?!.. În principal, „Muntele Sfânt Athos“ a rămas un principal punct de pelerinaj strict ecumenic.

În mănăstirile, bibliotecile şi tainiţele Muntelui Athos se află nu numai un important tezaur format din obiecte de aur, argint etc., dar şi numeroase documente străvechi privind istoria şi viaţa socială a popoarelor balcanice; din păcate excesele schismatice din secolele IV–VIII au condus la distrugerea multor manuscrise şi a altor surse de informare privind puternicele structuri confesionale cu *profil arian,* cărora le-a aparţinut, prioritar, teritoriul Dunării de Jos.

Astăzi, existenţa materială a celor câteva sute de călugări athonieni – acum doar o zecime din miile de monahi de odinioară – este asigurată atât din danii provenind din toate centrele ortodoxe, din jurisdicţia ecumenică a Patriarhiei din Constantinopol cât şi dintr-o limitată producţie agricolă şi meşteşugărească autohtonă. Contactul cu lumea de dinafară se limitează la relaţiile de informare şi subordonare faţă de Statul Elen (Grecia), operate numai prin Consiliul Monahal („guvernul“ local). Un important venit provine din *comerţul mănăstiresc* – privilegiat prin scutire de taxe – practicat de călugării athonieni specializaţi în vânzări de obiecte de cult, ceramică, picturi şi artefacte, „preacucernici neguţători“ care călătoresc în mai toate ţările balcanice sub sponsorizarea eparhiilor ortodoxe. Turismul nu constituie o importantă sursă de venit, de vreme ce măsurile limitative sunt extrem de stricte: interdicţia prezenţei femeilor, interdicţia introducerii de băuturi alcoolice şi interdicţia rămânerii turiştilor „peste noapte“; de altfel însuşi numărul acestor turişti este limitat prin „vize selective“, destul de greu de obţinut.

În imaginile alăturate, realizate pe baza sistemului de fotografii-satelit *Google Earth Pro*, subliniem situarea „centrului spiritual şi administrativ“ atât al Athosului cât şi al Kogaionului la o altitudine convenabilă; şi remarcăm

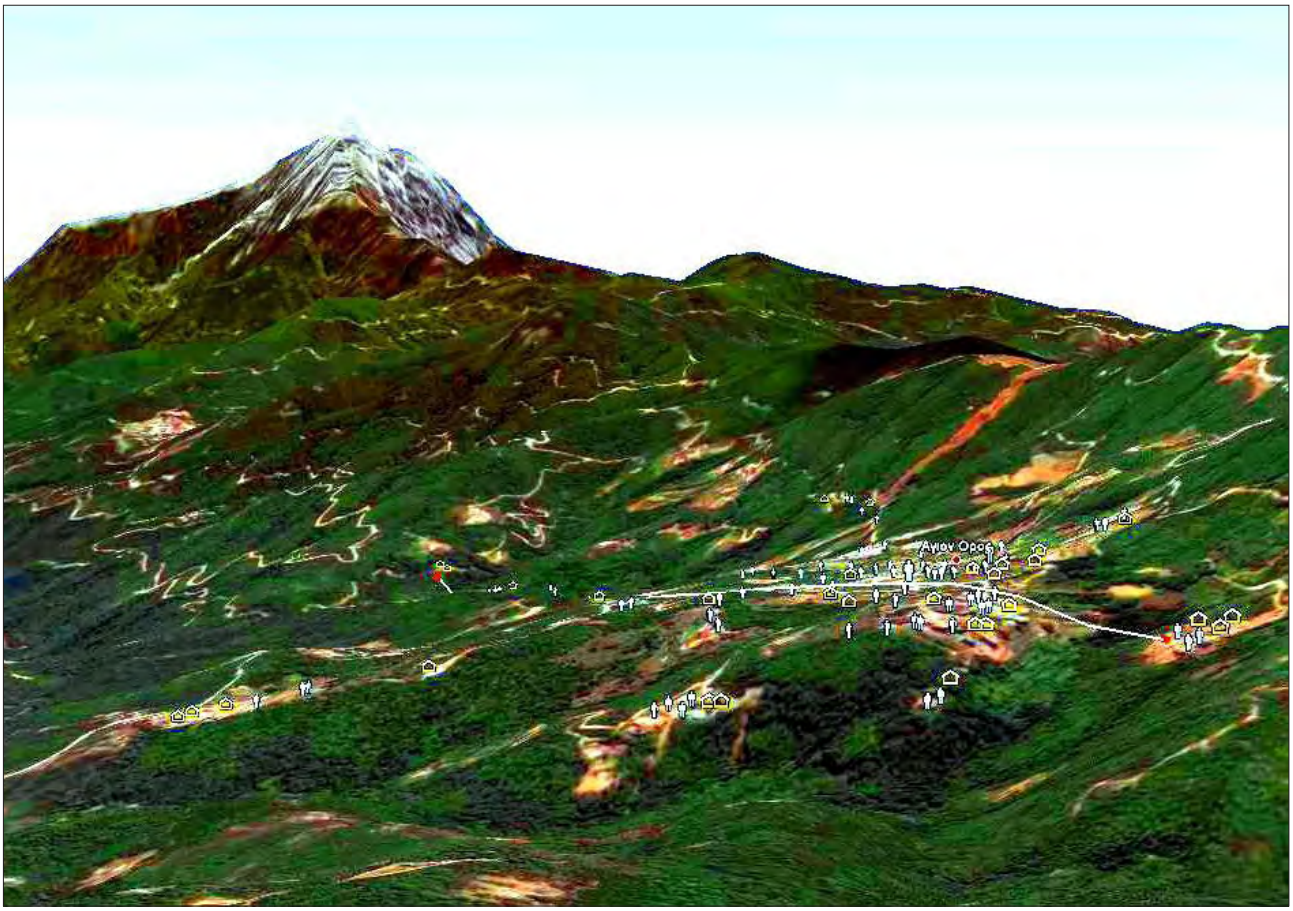

Similitudinea aceluiaşi raport

raportul dintre o culme dominantă – muntele piramidal Athos, care îşi împrumută numele – şi parohia guvernantă, ridicată la „subsuoara muntelui“. Este, similar, acelaşi raport fizic cu cel dintre *muntele-observator* Godeanu şi complexul cultual-ştiinţific de la Dealul Grădiştei (şi acela, probabil, un fel de parohie dominantă care efectua cenzurarea activităţilor „sucursalelor“ mai mici, de la Costeşti, Blidaru, Feţele Albe, Piatra Roşie, Bănița, Meleia, Rudele, Comărnicel etc). Subliniem totuşi avantajul oferit cercetării de culmea molcomă a Godeanului, în raport cu piramida de marmură a Muntelui Athos, ale cărui clinuri şi pisc, aproape inaccesibile, au servit încă din vechime mai degrabă doar ca far de navigaţie şi simbol al austerităţii.

Contactele „lumii vlahe“ cu marea aşezare mănăstirească de la Muntele Athos sunt complexe şi multiple; menţiunile documentare nu sunt prea darnice, probabil pentru că aceste contacte nu prezentau un statut de excepţie. Rememorăm totuşi (după I. C. Brătianu, vezi capitolul „ASĂNEŞTII“ din amplul său studiu istoric „*TRADIŢIA ISTORICĂ DESPRE ÎNTEMEIEREA STATELOR ROMÂNEŞTI*“ – ediţia Ed. Eminescu, 1980, Bucureşti, pg. 55) un pasaj semnificativ pentru vechimea acestor contacte; e o relatare de la 1105, din timpul domniei lui Alexie Comnenul, citez:

„*...Se pare că* (vlahii „armâni“) *aveau obiceiul să stea cu turmele lor în apropierea Sf. Munte al Athosului, unde îşi desfăceau produsele economiei lor păstoreşti. Dar nu numai vlahii călcau pragul mănăstirilor, ducând lână, sau caşul şi brânza pentru hrana călugărilor, ci şi... vlahele; care, în acest scop, se îmbrăcau în haine bărbăteşti. Monahii nu arătau însă, faţă de ispită, puterea de împotrivire a Sfântului Antoniu, iar relatarea comunică – cu amărăciune – că (*vlăhiţele*)*“... au devenit dorite de călugări... şi ar fi ruşinos să povestim lucrurile pe care le-au făcut!“*... Patriarhul din Constantinopol a intervenit ca să înceteze scandalul şi să îndepărteze pe străinii buclucaşi din preajma Sfântului Munte; dar ei au fost urmaşi la plecarea lor de o bună parte din călugări, mai ales dintre cei tineri. Iar la urmă Împăratul fu nevoit să întărească printr-un hrisov dreptul la autonomie al Athosului, împotriva chiar autorităţii Patriarhului“.*

Contactele vlahilor de la Nord de Dunăre cu Muntele Athos, în special cu marile mănăstiri Dochiariu şi Zographou, au avut însă şi o cu totul altă coloratură. Cele două mănăstiri sunt obişnuite ţinte de danii domneşti şi boiereşti; iar faptul că denumirile lor au rezonanţe „atractive“ a condus ulterior – se spune – la unele confuzii... fanteziste. Termenul „*zographos“* din limba greacă este cvasi-identic cu cel românesc de „zugrav“. Nu e, aşadar, o „ctitorie românească“, deoarece *Georgy Zographos* (George Zugravul), întemeietorul după unele surse, poartă un nume de largă circulaţie balcanică; numai că asta se petrece tocmai într-o perioadă de certă fundamentare a unui „regat vlaho-bulgar“. Oricum, ctitoria e pusă de alte surse mai degrabă pe seama a trei „călugări bulgari din Ohrida“, care purtau numele – nu foarte bulgăreşti! – de... *Moise, Aron şi Ion* !??; (lasă că Ohrida era o străveche vatră traco-vlahă!...) În cele din urmă, din secolul XIII *Moni Zograpphou* e socotită o tipică „mănăstire bulgărească“; cu toate acestea, mănăstirea creşte şi se întăreşte prin daniile... *principilor nord dunăreni,* în secolul XV Ştefan cel Mare al Moldovei contribuind absolut hotărâtor la viitorul destin al aşezământului... „bulgar“ (!?).

Astăzi *Moni Zographou* este socotită „a noua“ dintre cele douăsprezece mănăstiri de bază din peninsula Akte (Athos). Chiar dacă acum serviciul religios şi administrativ este asigurat de un corp de numai 15 călugări, să reţinem că biblioteca ei deţine 126 manuscrise greceşti şi 388 manuscrise în slavonă.

„A zecea“ mănăstire de bază a Athosului, Moni Dokeiareion – servită de un număr dublu de călugări care supervizează şi cele 12 capele din subordine şi a fost întemeiată pe la 950 AD – e la fel de cunoscută în ce priveşte daniile dinspre Principatele Române, în special din Ţara Românească (între alţii, Alexandru cel Bun şi soţia sa, cuvioasa Ruxandra). Deşi jefuită de piraţi şi mai apoi de turci în timpul Eteriei, mănăstirea încă posedă o serie de „bogăţii“, între care un pretins fragment din Crucea lui Christos, diferite moaşte de sfinţi, picturi de mare preţ şi, mai ales, 545 valoroase manuscrise alături cu peste 5000 de cărţi tipărite. Denumirea de – (în pronunţare:) – „DOCHIARIU“ a sugerat unora o anume similitudine cu „*Baba Dochia*“ nord-dunăreană, ba chiar cu „*DAKI*“ şi „*DAKIA*“, etnonime care apar ca atare, ca trimiteri geografice, în vechile înscrisuri greceşti. Totuşi, tradiţia întemeierii subliniază că, în limba greacă, „*dokeiareiou*“ înseamnă *administrator*, *egumen*; iar termenul pleacă de la rădăcina „docheon-“, care înseamnă: *a gândi*, *a presupune*, *a imagina*, *a rezolva*, a „apărea“ etc. Probabil că – încă o dată – ne găsim în faţa unui dubleu vlaho-grec, cu originea comună într-un radical indo-european: *δκ- ; din acesta pot proveni nu numai draga noastră „arătare“, Baba Dochia, dar şi rădăcina lui „a dzice“, termenii regionali „docă“ (prostie; tragere pe sfoară etc.) şi „ducucit“ (mişel), „doftor“ şi „doică“, „duh“ ; albanezele „doke“ (obicei, datină) şi „dukje“ (aparenţă, înfăţişare); latinele „doceo“ şi „doctus“ (a învăţa; priceput), „dico“ (a zice, a jura, a dedica) etc.

Prin particularităţile sale conservative, prin „izolarea de lume“ profesată statutar, prin practicarea cultuală în solitudinea înălţimilor, cât mai departe de „ochii mulţimii“, ca un act sacerdotal şi rezervat doar iniţiaţilor abstinenţi, prin constituirea ca autoritate cu o autonomie recunoscută, Muntele Sfânt Athos se impune drept unul din posibilele elemente de referinţă în creionarea a ceea ce, întrucâtva, a putut fi anticul Kogaion. Dacă odată cu concentrarea ecumenică medievală asupra direcţionării spiritualităţii sociale s-a renunţat la aspectul „cercetării ştiinţifice„ – din vechiul complex al practicii cultual-cognitive cunoaşterea devenind un atribut strict divin, iar cercetarea fiind gonită drept atribut „drăcesc“! – anumite trăsături distinctive ale monahismului riguros şi amplu, de posibilă origine celto-hiperboreică (la punctul de interferenţă cu practicile „capnobatailor“ şi şamanilor nord-scitici) pot reţine, cu bun profit, atenţia cercetătorilor contemporani!...

Dacia eminesciană între marile civilizații ale omenirii

Prof. dr. Zenovie CÂRLUGEA

Este îndeobște recunoscut faptul că, în mitologia romantică eminesciană, o atenție deosebită, aproape obsesivă, este acordată poemului de largă respirație, indiferent că ne aflăm în registrul evocărilor istorice, al prelucrărilor folclorice sau în acela al problematicii filosofice.

În virtutea acestui vizionarism romantic, Eminescu „*fusese fulgerat de ideea unei epopei dacice*", scria G. Călinescu în „Opera lui Mihai Eminescu" (Ed. Minerva, vol. I, 1976, p.74), cu mult înainte de perioada în care gazetarul combătea vehement „străinismul", militând pentru dezvoltarea națiunii pe cale organică, naturală – „*restabilirea regatului lui Decebal prefăcut în Dacie Traiană*". Cu gândul la unitatea poporului și „limbii românești", „a bisericii naționale", gazetarul milita pentru „o Dacie ideală" văzând cum „se realizează pe zi ce trece".

În consonanță cu teoria organicistă a substratului (lansată de B.P. Hasdeu în 1860 – *Perit-au dacii*?), poetul credea că „dacă pe acest pământ va exista vreodată o civilizație adevărată", aceasta „va răsări din elementele civilizației vechi", prin „reacțiunea fondului istoric al țării" – de aceea „***totul trebuie dacizat oarecum de-aici înainte***" („Despre civilizație, I, II, „Timpul", an VI, nr. 230 și 233 / 1881).

De aici „*idealul politic al Daco-României*", altfel zis „*ideea daco-romană ca aspirație politică*" (M. Eminescu, ***Publicistica***, *Referiri istorice și istoriografice*, „Cartea moldovenească", Chișinău, 1990, pp. 295–296).

Aducând în discuție și ideea unei „confederații statale dunărene", Eminescu gândea – atât ca gazetar, cât și ca poet – într-o mai largă acoladă geo-strategică, aceea a ***istoriei europene*** și ***culturii universale.***

Încă din 1868, pe când proiecta amplul poem ratat „Genaia", în douăzeci de cânturi, Eminescu intenționase să evoce „creațiunea pământului după o mitologie proprie românească", într-o formulă de orfism universalist. Conceput ca poem goetheean, ***Genaia*** aducea în cadrele unei mitologii autohtone „goetheenele Mutter", un fel de „zburânde genii", personificând „zânele" din miturile arhaice ale creațiunii. Această „genealogie năstrușnică a României" (G. Călinescu) îi făcea pe români, ca în *Horiade*, întâii pământeni în care s-ar fi întrupat „acest gând uitat al lui Dumnezeu"…

Este limpede, așadar, că poetul a gândit tot timpul în spirit universalist și nu în cadre îngust-naționaliste, oferind poemelor sale și o oarecare deschidere spre meditația filosofică (*Sarmis, Mureșanu* etc.), ba chiar gesturi „hamletiene", în care – vorba lui Gilbert Durand – „stilul ontologic" este opus „stilului eleatic". Această problematizare filosofică în marginea mitului dacic transpare atât în „Sarmis" cât și în „Rugăciunea unui dac", prilej de meditații profunde fiind și alte poeme (*Dochia și ursitoarele, Ovidiu în Dacia, Strigoii*…).

Însă poemul în care se vede cel mai limpede cum Eminescu integrează civilizația geto-dacă între marile civilizații ale omenirii este ***Memento mori***, o adevărată „diorama" a civilizațiilor, în succesiunea lor ciclică, din preistorie până în contemporaneitatea poetului.

Este creația poetică eminesciană cea mai amplă ca întindere, de rezonanță epopeică, o impresionantă evocare a civilizațiilor, așadar un poem sociogonic, începând de la comunitățile primitive, trecând prin Babilon, Asiria, Palestina, Egipt, Grecia, Roma, epoca năvălirii barbarilor în Europa, până la Franța Revoluției și a împăratului Napoleon.

Din cele 217 strofe senarii (deci 1302 versuri), 104 strofe sunt dedicate *Daciei legendare și eroice.*

Este, iarăși, interesant de observat că, din cele 104 strofe, 53 evocă „Raiul Daciei" de dinainte de conquista romană și 51 sunt rezervate agresiunii, confruntării daco-romane și tragicului sfârșit al civilizației geto-dace intrată sub robia trufașilor peninsulari.

Eminescu realizează aici o imagine impresionantă de *topos* mitologic. Dacia este un paradis natural în devălmășie, peste care stăpânește Zâna Dochia (acea *Miradoniz* dintr-un proiect liric mai vechi *Demon și înger*), așa cum Odin stăpânește, ca un Zalmoxe al Nordului, în imaginara Valhalla, din mitologia scandinavă.

Comunicând cu absolutul, cu transcendentul și cosmicul, într-o magică beatitudine, Dacia este țara de basm a zânei Dochii. Cetatea Vechii Dacii e una de stânci înalte și codri legendari, iar Marea Regină trece pe apele cântătoare ale fluviului de argint într-o barcă trasă de lebede (e Dunărea maiestuoasă, înainte de a deveni „graniță"…). Palatul feeric al zeilor daci tutelați de Zalmoxis, spre care se îndreaptă mlădioasa regină, este săpat în munte – „*jumătate-n lume, jumătate-n infinit*" :

„Zeii Daciei acolo locuiau – poarta solară
În a oamenilor lume scările de stânci coboară
Şi în verdea-ntunecime a pădurilor s-adun…”

La banchetul zeilor, Zâna Dochia – personificare a Daciei legendare – se aşează ca zeitate lunară, având alături Soarele, ostenit de drumuri. Poetul sugerează ideea cultului solar la daci, ba, mai încolo, chiar acea *„PLEROMA*”, zonă celest-solară, un fel de *Împărăţia Luminii* din mitologia creştină, în care se adună şi se regăsesc sufletele „nemuritorilor”.

Topografia dacică din *Memento mori* este de o inimaginabilă risipă de fantezie lirică descriptivă, încărcată de semnificaţiile unor mituri arhaice şi motive iniţiatice (*Muntele Sacru, Lebăda, Olimpul dac*…), între care tutelară este ideea de *veşnicie sorină,* de *nemurire zalmoxiană*: *„Acesta-i raiul Daciei vechi – a zeilor Împărăţie: / Într-un loc e zi eternă – sara-n altu-n veşnicie, / Iar în altul zori eterne cu-aer răcoros de Mai; / Sufletele mari viteze ale eroilor Daciei / După moarte vin în şiruri luminoase ce învie – / Vin prin poarta răsăririi care-i poarta de la rai.”*

E interesant de observat cum Eminescu punea acestui întreg *paradis dacic* o deschidere către universalitatea mitologiilor, în spiritul aceleiaşi mândrii cu care, în *Genaia* (1868), intenţiona să conceapă o întreagă cosmogonie românească, drept creaţia unui demiurg autohton!

Peste tot acest paradis de o debordantă fantezie vegetal-cromatică, peste toată această mitologie feerică şi mioritic-olimpiană, Roma războinică îşi îndreaptă legiunile în alai de conquistă. Confruntarea este evocată în tonuri de epopee, căci, în timp ce pe pământ se confruntă pe viaţă şi pe moarte cele două armate, prin văzduh *„oastea zeilor Daciei*” în frunte cu Zalmoxis luptă împotriva zeilor romani, conduşi de aprigul Joe. Pe acest plan celest se hotărăşte, însă, şi soarta bătăliei, căci, rănit, Zalmoxis se retrage în *„halele mării*” (comunicând cu Nordul tutelar, în viziune eminesciană). Şi tot acum se aude vaierul înfiorător, cu reverberaţii cosmice, exprimând blestemul lui Decebal, care ajunge la zeii din Miază-Noapte (*„zeii falnicei Valhalle*”) prezidaţi de Odin-poetul: *„Acolo decid ei moartea Romei şi o scriu în rune…*”

Nordul originar şi parental îşi stârneşte oştirile pentru a sancţiona sângeroasa conquistă romană : *„Şi-atunci Nordul se stârneşte din ruinele-i de gheaţă (…) / Şi trecând peste oştire o îngroapă şi cu fală / El ridică drept făclie aurora-i boreală / Peste oştirea-ntroienită în pustiul de omăt…”*

Refugiate în Septentrionul îngheţat, în mitologica Hiperboree a spiritului, sufletele vitejilor şi ale zeilor daci se vor reintegra în lumea originară, ştiut fiind faptul că mitologia eminesciană îşi caută originile în străvechi mituri scandinave…

În acest punct, Eminescu se apropie de mai vechea concepţie a unor eruditi de demult, printre care îl vom aminti aici pe **Carolus Lundius**, preşedintele Academiei suedeze, care în 1687 tipărea studiul monografic *„ZALMOXIS. PRIMUS GETARUM LEGISLATOR*” (*Upsala,* 1687), în care aprecia că *„ad hunc initia legum Patriarum referentur*” („la acesta se referă începutul legilor paternale”) – adică un Zalmoxis întemeietor de legi („*leges a Samolse conditas*” – Cap. I, 1), iar acesta ar aparţine Geţilor care „sunt aceiaşi cu Goţii şi Sciţii”: *„Qui enim in Thracia nominati Getae, iidem tempore procedente dicti Gothi, quos etiam antiquiora secula Scythas appellarunt*” (*Op. cit*., I,1,p.2).

Eminescu, la rândul său, va fi cunoscut aceste lucruri, de vreme ce mitologia dacică e pusă în perspectiva unei atavice origini septentrionale, scandinave, – tărâm legendar de unde ar fi roit toate popoarele Europei („*vagina Nationum Jornandi eadem haec Scandinavia dicatur ?* – „nu este numită oare însăşi această Scandinavie drept pântecul Naţiunilor ?”, *Op.cit.,* Cap. II, 1, pag. 21).

Acest borealism al mitologiei dacice eminesciene este încă un semn că poetul crea în perspectiva universalităţii, legitimând o tradiţie, şi într-o de-complexare culturală de toată lauda şi admiraţia.

Într-o eventuală *Istorie a dacismului în cultura română*, a cărei primă schiţă a fost strălucit enunţată de cercetătorul Ovidiu Babu-Buznea[1], spiritul dacic, redescoperit de scriitorii, istoricii şi cercetătorii din ultimele două secole, rămâne un punct forte, de o vizionară perspectivă cultural-istorică, atingând prin Eminescu cea mai înaltă expresie a gândirii româneşti.

Dacă doriţi un abonament la
DACIA MAGAZIN
Trimiteţi prin mandat poştal suma de 35 lei pe adresa: Daniela Gridan, 335700, Orăştie, Piaţa Victoriei 20.
Veţi primi începând cu luna următoare douăsprezece numere ale publicaţiei noastre.
Vă rugăm să specificaţi pe mandat adresa poştală corectă la care doriţi să primiţi revista.

1 „*Dacii în conştiinţa romanticilor noştri*”, „Minerva”, 1979.

Eminescu şi Herodot, părintele istoriei

Prof. dr. Mihai POPESCU, Biblioteca Militară Națională

„Aceeaşi pasiune de cunoaştere l-a îndreptat deopotrivă şi spre aprofundarea lui Herodot, pe care-l pătrunde, am putea spune, tot atât de amănunțit cât şi pe Platon.”
Dimitrie Murărașu, *Mihai Eminescu. Viața şi Opera* (1983)

Atât prietenii şi cunoscuții, cât şi cercetătorii vieții şi operei lui Mihai Eminescu au remarcat solida sa cultură istorică, din străvechime până la evenimentele politice contemporane lui, iar condeiul său de ziarist „angajat politic” făcea adeseori apel la autoritatea „informațiilor” transmise de Herodot, cu peste două milenii în urmă.

În lucrarea *Opera lui Mihai Eminescu*, George Călinescu face peste zece trimiteri la Herodot, la poezia cu temă cosmogonică şi istorică (*Egipetul*, *Memento mori*, *Gemenii, Sarmis*, *Rugăciunea unui dac* etc.), la proză (*Avatarurile faraonului Tlà*), dar şi la fundalul cultural eminescian, îndeosebi la notițele luate la cursurile marelui orientalist şi egiptolog Karl Richard Lepsius (1814–1884), care călătorise pe urmele lui Herodot şi recomanda studenților săi aprofundarea operei acestuia.

Bun cunoscător al manuscriselor eminesciene, în care încerca să urmărească un „jurnal al formării intelectuale şi al lărgirii orizontului ştiințific”, academicianul Dimitrie Vatamaniuc dezvăluie, în acest laborator de creație, numeroase întoarceri în timp la „părintele istoriei”.

Pornind de la cunoscutele versuri din *Scrisoarea III*:

„Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă
Au venit şi-n țara noastră de-au cerut pământ şi apă”,

Dimitrie Murărașu observa că acestea „îşi capătă deplinul lor înțeles numai pentru cei care îl cunosc pe Herodot”, iar „în Mureşanu şi în Gemenii, sunt amănunte care vin de la istoricul grec, după cum în *Scrisoarea III*, alăturând vârste separate de milenii, Eminescu îi foloseşte pe Herodot şi pe Hammer spre a-şi exprima concepția despre istorie”.

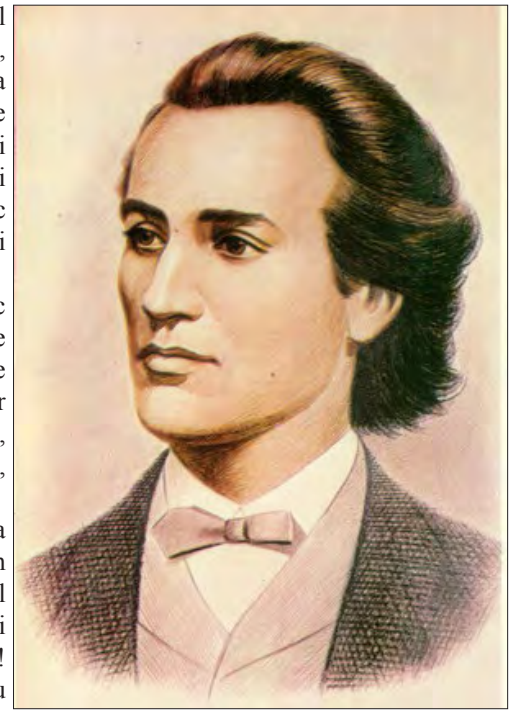

Mitropolitul Bartolomeu Anania, singurul traducător integral al Bibliei în limba română şi autorul unui Imn-Acatist închinat Eminescului, considera că Eminescu ar fi preluat sintagma „pământ şi apă” din lectura Bibliei de la Bucureşti („a lui Şerban Cantacuzino” – 1688). Nu e nevoie să avem calități de rabin pentru a da dreptate fiecăruia dintre ultimii doi cercetători. Biblia de la Bucureşti a fost tradusă după textul Vechiului şi Noului Testament, ambele scrise în greaca elenistică, influențată puternic nu numai de poemele homerice şi de scrierile lui Platon şi Aristotel, ci şi de limbajul ştiințific şi de viziunea sistemică a lui Herodot.

De fapt, Istoriile lui Herodot au circulat în spațiul cultural românesc atât în copii greceşti, cât şi în traduceri româneşti (cea descoperită de N. Iorga la mănăstirea Coşula, din județul Botoşani – la circa 25 km de Ipoteşti, tradusă pe la 1645 şi tipărită la Vălenii de Munte, în 1909), iar Eminescu a consultat ediții greceşti, germane (ediția critică a lui Stein, Berlin, 1869) şi româneşti (traducerea lui Alexandru Gr. Şuțu. Bucureşti, 1879).

Nu ştim dacă Eminescu învățase despre Herodot la cursurile de limba greacă de la Gimnaziul German din Cernăuți, dar în acelaşi număr din revista Familia (II, 17/29 iulie 1866) în care apare, pe prima pagină, poemul eminescian „*Din străinătate*”, V. Ronta Buticescu începe publicarea unui studiu despre „Datinile poporului român”, în care face referire la... Erodot! Este foarte puțin probabil ca biblioteca lui Aron Pumnul (pe care Eminescu

a cunoscut-o şi a gestionat-o un timp, ca bibliotecar) sau biblioteca Societăţii România Jună din Viena (al cărei bibliotecar a fost Eminescu) să fi avut vreo ediţie a lui Herodot. În schimb, avem o mărturie scrisă că o ediţie în limba greacă, tipărită la Atena, în 1836, a *Istoriilor* lui Herodot, existentă în colecţiile „Bibliotecei Centrale" din Iaşi, figura în lista depusă de D. Petrino la dosarul privind darea în judecată a lui Eminescu, după demiterea de la conducerea instituţiei.

Mai târziu, ca redactor la ziarul Timpul (VI, nr. 9, 14/26 ianuarie 1881), Eminescu amintea, cu regret, că teza de doctorat „Plutarchus cum Herodoto et Thucydide comparatur quod ad historicam rationem attinet" (Paris, Hachette, 1874), semnată de profesorul român Ioan Crăciunescu, de la Şcoala Normală Superioară din Bucureşti, fusese scrisă de fapt de profesorul Aderer de la „Clarlemagne, maestru de conferinţe la St. Barbe".

Cele mai multe referiri la Herodot apar în articolele politice ale lui Eminescu, îndeosebi în cele referitoare la evenimentele ulterioare Războiului pentru Independenţă (alipirea Dobrogei, răpirea de către Rusia a părţii de sud a Basarabiei, existenţa unei albii a Dunării între Cernavodă şi Constanţa etc.): „Într-adevăr, încă în vremea lui Herodot, Dobrogea era stăpânită de geţi cari, îngemănaţi într-un singur stat cu dacii, ţineau amândouă malurile Dunării..." (**Anexarea Dobrogei,** în: „Timpul", 19 august 1878).

Scriind despre „infrastructura" României din vremea lui, mai exact despre starea jalnică a drumului de la Iaşi la Vaslui (prin Socola), Eminescu propunea sarcastic: „Dar să lăsăm aceste formaţiuni geografice pe seama unui Herodot al viitorului..."

Dintre contemporanii lui Eminescu, probabil doar Nicolae Densuşianu evoca mai des în scrierile sale consemnările despre strămoşii noştri ale „părintelui istoriei".

Însă dincolo de referirile directe la *Istoriile* lui Herodot, în opera eminesciană putem trăi atmosfera fascinantă a descoperirii unor lumi noi. Dacă Cicero îl numise, acum două mii de ani, „părintele istoriei", Herodot ar putea fi revendicat drept „părinte fondator" şi de alte discipline ştiinţifice, conturate abia în secolul XIX, cum ar fi antropologia, etnologia şi etnografia. Plutarh şi alţi biografi antici, medievali, renascentişti, moderni şi contemporani nouă, ne dezvăluie că Herodot din Halicarnas (490–430 î. Hr. sau 484–425 î. Hr.) şi-a dedicat viaţa lecturilor şi călătoriilor. Era un mare admirator al lui Homer, dar şi al lui Hesiod, Sappho, Esop sau Pindar. Iubitor de teatru, Herodot urmărea spectacolele publice ale pieselor lui Eschil, Euripide şi Sofocle, cu care era contemporan, ultimii doi fiind chiar din aceeaşi generaţie literară. Plutarh aminteşte că viitorul general şi scriitor militar Tucidide, copil fiind, a fost impresionat „până la lacrimi" de lecturile publice ţinute de Herodot, iar Sofocle însuşi i-ar fi închinat un poem. Prin *Istoriile* sale, Herodot a conciliat tendinţele divergente din gândirea şi literatura grecilor de pretutindeni, contribuind decisiv la conştientizarea identităţii lor etnice, dar mai ales la formarea şi la promovarea limbii literare eline, unul din vehiculele majore ale culturii elenistice. Atunci când cei şaptezeci de învăţaţi evrei (*Septuaginta* – LXX), au tradus, pentru Ptolemeu II (285–247 î. Hr.) şi pentru Biblioteca din Alexandria, Vechiul Testament din limba ebraică în elină, ei au utilizat cuvinte, expresii şi alte mijloace lingvistice şi stilistice ale marilor scriitori elini, printre care Herodot era la loc de cinste. Astfel putem înţelege de ce Biblia de la Bucureşti, tradusă în limba română după *Septuaginta*, din porunca domnitorului Şerban Cantacuzino, dar apărută ca semn de bun augur la începutul domniei lui Constantin Brâncoveanu, poate fi socotită o sursă autentică a expresiei „*au cerut pământ şi apă"*, cu întreaga ei bogăţie simbolistică.

Atunci când am ajuns la primele cataracte ale Nilului, până unde călătorise Herodot şi, pe urmele sale, Lepsius, purtam la îndemână fragmentul eminescian din *Memento mori* (publicat şi separat, sub titlul Egipetul), în care era descrisă călătoria pe Nil, şi am rămas uimit cât de viu şi de autentic era surprins acel straniu „Egipet", pe care Herodot îl fixase lapidar în sintagma „dar al Nilului", fără ca Eminescu să fi călătorit vreodată în Egipt.

În proză, în încercările dramatice, în marile sale poeme epice, în poezia lirică, ba chiar şi în poezia de dragoste, se simt ecourile lui Herodot:

„Piramidele-nvechite
urcă-n cer vârful lor mare.
Nu căta în depărtare
Fericirea ta, iubite!"

Oratorul improvizat din *Împărat şi proletar* îşi îndeamnă ascultătorii, „copii săraci şi sceptici ai plebei proletare:

Ziditi din dărmături gigantici piramide
Ca un memento mori pe al istoriei plan.
Aceasta este arta ce sufletul deschide
Naintea veciniciei, nu corpul gol ce râde..."

Simbolul piramidei apare în poeme de facturi foarte diferite, cum ar fi *Îmbătrânit e sufletul din mine* sau *Cu gândiri şi cu imagini.*

Însă poate cel mai concludent exemplu al preluării spiritului şi nu doar al literei *Istoriilor* lui Herodot este cazul reginei Tomiris, căreia Congresul Internaţional de Dacologie i-a închinat ediţia a opta (2007). Herodot consemnează, în Cartea Întâi – „Clio", cauzele şi desfăşurarea conflictului dintre regina văduvă a masageţilor, Tomiris, şi Cyrus cel Mare,

întemeietorul Imperiul Persan. Eminescu alege o perioadă anterioară acelui conflict, plămădind, între anii 1875–1882, peste treizeci de variante poetice ale poemelor *Sarmis* şi *Gemenii*, având ca personaj principal pe Tomiris, văzută ca ideal al virtuților feminine manifestate de strămoşii noştri, ceea ce îl îndreptățea pe cercetătorul ieşean Dan Mănucă să afirme că personajul **Cătălina** din *Luceafărul* şi **Tomiris** din ciclul *Sarmis-Gemenii* sunt „*arhetipuri în jurul cărora se construieşte*”.

La fel de flexibil şi de profund sunt prelucrate poetic şi dramatic consemnările lui Herodot despre Zamolxis, care devine Zamolxe la Eminescu.

Aşa cum transcria traducerea cunoscutului pasaj despre traci din *Istoriile* lui Herodot, între notițele luate la cursurile lui Lepsius, alegerea şi traducerea celebrului fragment din Horațiu, privind perenitatea operelor literare scrise, îi prilejuieşte lui Eminescu o revenire la simbolistica piramidei, atât de dragă lui Herodot:

„Mi-am zidit monument, decât acel de fier
Mult mai trainic şi nalt ca piramizi cereşti;
Ploaia nu-l va mânca, nici Aquilonul slab,
Nici al anilor şir, vremile cari fug.
Nu de tot voi muri, partea mai bună a mea
Va scăpa de mormânt...”

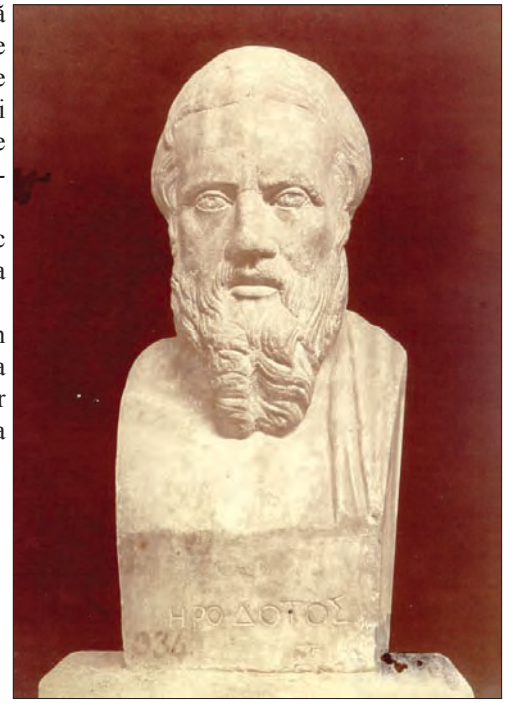

Rama din Carpați şi legendarul Negru-Vodă

Gheorghe ŞEITAN

Nu există neam pe pământ care să nu aibă un strămoş comun, un fondator al țării, ori al cetății-capitale, un erou mitic, anistoric, de la care regii sau prinții trăitori în istoria concretă să se revendice.

Aşa a fost prințul Tezeu pentru cetatea Atena, Enea pentru poporul roman, Romulus – întemeietorul mitic al Romei, Huang-Di – Împăratul Galben pentru chinezi, Scites – suveranul legendar al sciților şi tot astfel Negru-Vodă pentru valahii Munteniei .

Iar ca să-l înțelegem pe acest mitic Negru-Vodă trebuie, mai întâi să mergem în Orient, unde şi astăzi mai există regate ori case princiare ai căror conducători se revendică din prințul Rama – eroul epopeii hinduse Ramayana.

Este cazul Thailandei, unde actualul suveran este Rama al IX-lea, precum şi unele state din istoria mai apropiată ori mai îndepărtată a Indiei: Rama-Gupta, un suveran în timpul imperiului Gupta; Rama-Raya, împărat în imperiul Vijaya-nagar; Rama-Chandra, conducător din dinastia Yadava; Rama-Raya, rege în statul Maratha; şi exemplele ar putea continua…

Facem precizarea că, potrivit celor mai autorizați exegeți în indianistică, numele prințului Rama înseamnă „cel care se odihneşte, cel care aduce pacea, cel bun, cel plăcut, cel fermecător, cel drag, cel frumos” şi, nu în ultimul rând, „cel negru”.

Potrivit concepției brahmanice asupra universului, regele era de natură divină, fiind reprezentantul pe pământ al zeului Vishnu şi, prin urmare, Rama – unul dintre avatarii lui Vishnu – este simbolul regelui ideal şi model de guvernare statală.

Vrem să arătăm prin aceasta că într-o societate în care predomina legea vedico-buddhistă, existența unor conducători statali care îl recunosc pe Rama, adică pe Negru ca fiind prințul întemeietor este ceva normal.

Or, tocmai despre faptul că România a fost teritoriul matcă al indo-europenilor şi locul de formare a culturii vedice s-a scris nu o dată şi nu fără argumente.

Există chiar o bogată literatură despre Rama din Carpați, plecat cu multe mii de ani înainte de Hristos, în fruntea triburilor arice, din pădurile hiperboreilor geți.

Prin urmare a căuta o Ramayana carpato-dunăreană în cultura română, nu face decât să prelungească idei exprimate deja.

Ceea ce nu s-a arătat până acum şi vrem să demonstrăm în cele ce urmează sunt firele nevăzute care leagă pe Rama din Carpaţi de Negru-Vodă, întemeietorul, din cronicile şi legendele românilor.

Identitatea dintre Rama şi Negru-Voda se realizează, în primul rând, la nivel semantic, pentru că Rama, în traducere, înseamnă *negru.*

Mai mulţi istorici care s-au ocupat de istoricitatea lui Negru-Vodă au încercat să vadă aici o poreclă ori o anume negritudine a personajului, fie a carnaţiei, fie a părului.

Rama şi Negru-Vodă provin însă dintr-un univers cu structură simbolică, în care numele culorii nu trebuie luat ad-literam, negrul semnificând de cele mai multe ori primordialitatea, ceea ce este propriu dinastiilor de întemeietori.

În mandalele hinduse, fiecărei direcţii a spaţiului îi corespunde o anume culoare şi un anume guvernator. Există o simbolică a culorilor împăraţilor în cultura chineză şi în basmele românilor, precum Împăratul Roşu, Împăratul Verde, Galben, Alb, Negru. Prin urmare, atât Rama cât şi Negru-Vodă au primit aceste nume fără vreo legătură cu un atribut fizic.

În al doilea rând, după cum Rama este Chandra, adică Luna (Rama-Chandra), tot astfel Negru-Vodă este craiul. În limba română, cuvântul *crai* desemnează atât prinţul conducător de ţară ori ţinut, aşa cum apare el în letopiseţe sau în basme, cat şi astrul nopţii, Luna. Se spune Crai-Nou la luna aflată în acea fază a ei în care apare ca o seceră, numit şi *coarne lunare*.

Pare neverosimil că Rama, prinţ din dinastia solară, să fie numit Chandra, adică Luna sau Craiul în cazul lui Negru-Vodă, însă acest atributiv ţine de refacerea unităţii primordiale sau a androginiei filosofice.

După acelaşi principiu, vlăstarul de os domnesc din basmele românilor are înscris întotdeauna pe trupul său soarele în piept şi luna în spate, iar la brâu un spic de grâu.

În al treilea rând, atât Rama din scrierile sanscrite, cât şi Negru-Vodă din cronicile medievale româneşti sunt consideraţi ca fiind păstrători de lege (dharma) şi rânduială străbună, iar acest lucru pare firesc dacă se ia în calcul calitatea lor de prinţi fondatori statali. Dacă pentru Rama aceste calităţi se află scrise explicit, în cazul lui Negru-Vodă ele se deduc din ton şi din evlavia cu care de fiecare dată este pomenit, atunci când este vorba de spiritul de dreptate, fie în cronici, fie în cultura orală, populară. De n-ar fi fost aşa, memoria românilor nu l-ar fi păstrat. Se poate bănui un cult al lui Negru-Vodă la geţi, corespunzător cultului lui Rama, prezent şi astăzi printre popoarele Indiei.

În al patrulea rând, Rama ca şi Negru-Vodă sunt prinţi exilaţi, peregrini prin codri. Să ne amintim că Rama, Sita şi fratele său, Lakshmana, au fost nevoiţi să trăiască timp de paisprezece ani departe de cetatea de baştină Ayodhya (Aiud) în adâncimi de pădure, departe de lume. Şi Negru-Vodă este tot un peregrin prin codri, deşi acest lucru astăzi nu se mai ştie. Iată dovada dintr-un cântec bătrânesc autentic :

„Pe Arges în jos,
Pe un mal frumos,
Verde şi stufos,
Prin des cărpiniş,
Prin mândru hăţiş
Şi prin aluniş,
Plimbă-mi-se-mplimbă
Şi tot locul schimbă
Negrul-Vodă – Crai
Cu mare alai.”

Aceste două versuri „Plimbă-mi-se-mplimbă/ Şi tot locul schimbă“, exprimă condiţia de rătăcitor, care este starea de prinţ autoexilat din lume care îşi schimbă mereu locul, după cum epopeea ne spune: când la Citrakuta (Chiatra/ Piatra Neamţ), când la Panciavati (Panciu), când la sihăstria vestitului Atri (Chilia Moşului de la mănăstirea Cetăţuia lui Negru-Vodă).

În al cincilea rând, unei Biharii din India, socotită a fi vechea Kosala – patria lui Rama, îi corespunde o Biharie (Bihor) transilvană, pe care trebuie să o considerăm patria lui Negru-Vodă şi din alte trei motive: a) tradiţia cărturărească din cronici care spune că Negru-Vodă a sosit în părţile Munteniei venind din nord. b) regăsirea capitalei ţării, Kosala, numită Ayodhya în localitatea Aiud, care se află situată în aceeaşi zonă. Prin urmare, Kosala carpatică, patria lui Negru-Vodă, a fost Biharia (Bihor) şi trebuie să fi fost mult mai întinsă decât actualul judeţ Bihor. c) din această Kosala ramayanică făceau parte şi munţii Pădurea Craiului, adică munţii lui Rama-Chandra sau Negru-Vodă-Craiul.

În al şaselea rând, Rama şi fratele său Lakshmana devin Roman şi Vlahata din legenda care priveşte întemeierea Moldovei. Aici prinţul nu este Negru-Vodă, căci Rama apare sub numele său consacrat, fapt explicabil dacă ţinem cont că legenda funcţionează într-un spaţiu din afara graniţelor Munteniei, pe filiera moldavă. După cum Rama, Sita şi fratele lui Rama, numit Lakshmana, au fost surghiuniţi în codru, tot astfel cronica scrie că Roman şi Vlahata sunt cei doi fraţi care părăsesc cetatea Veneţiei, goniţi fiind de eretici şi îşi zidesc o cetate nouă la vechiul Ram. Este evident că nu avem decât o adaptare a scenariului din Ramayana la cerinţele momentului feudal caracterizat de confruntarea dintre catolici şi ortodocşi.

În al şaptelea rând, atât Rama cât şi Negru-Vodă sunt caracterizaţi ca oameni pioşi, ocrotitori ai asceţilor. Rama i-a ocrotit pe veneraţii sanyasini, le-a purtat respect şi atunci când a fost cazul i-a apărat faţă de demonii raksaţi. Pe de altă parte, Negru-Vodă este şi el un ocrotitor al schimnicilor, dovedit prin faptul că el a rămas în legende ca fiind constructor de mănăstiri, ceea ce cântecul bătrânesc *Mesterul Manole* îl arată.

În judeţul Argeş există mănăstirea „Cetăţuia lui Negru-Vodă“ care păstrează o biserică rupestră, de închinăciune creştină, aflată pe locul alteia, păgâne şi care se consideră a fi fost locul unde poposea Negru-Vodă cu Doamna sa, pentru reculegere – idee ramayanică prin excelenţă. Pe prima terasă a Muchiei Cetăţuii, pe un pinten stâncos au fost descoperite urme ale unei aşezări dacice, datând din secolul 3 î.H. Deasupra schitului, pe o lespede de piatră, străjuită de o troiţă, se desluşesc urmele unor paşi despre care legenda spune că ar fi fost ale lui Negru-Vodă.

Or prezenţa amprentelor paşilor în piatră este specifică cultelor unor divinităţi antice şi n-ar fi exclus ca, aşa cum în India există capele închinate lui Rama, să fi existat şi în Carpaţi altare dedicate lui Negru-Vodă. În spatele bisericii Mănăstirii Negru-Vodă se află o scobitură în piatră, numită Chilia Moşului, crestele munţilor din apropiere se numesc „Negru-Vodă Călare“; un alt promontoriu din zonă este cunoscut ca fiind „Tronul lui Negru-Vodă“. În această alăturare Negru-Vodă – Moşul se află legătura dintre Rama şi sanyasini, schimnicii pădurilor, dar mai poate fi şi coabitarea dintre puterea regală şi cea sacerdotală, provenind dintr-o religie vedică, protogetică.

În al optulea rând există destule legende toponimice, legate de Negru-Vodă care, puse cap la cap reconstituie fragmentar acea Ramayana carpato-dunăreană, astăzi pierdută.

Rama, Sita şi Lakshmana cu întreaga lor poveste a vieţii fericite în codri, apoi lupta eroului pentru salvarea prinţesei răpite de demonul Ravana, pot oferi o explicaţie logică legendelor de genul: „Masa lui Negru-Vodă“ (locul unde mâncau Rama şi Sita); „Săritoarea lui Negru-Vodă“ (cascada lui Rama de pe râul Mandakini din Chitrakuta); „Scăldătoarea lui Negru-Vodă“ (locul de îmbăiere al lui Rama din codru); „Podul lui Negru-Vodă“ (podul lui Rama spre Sri-Lanka).

Epopeea lui Negru-Vodă trebuie să fi fost suficient de cunoscută şi îndrăgită de marea masă a geţilor, din moment ce toponimia României este plină de locuri care amintesc de isprăvile sale ori de ţara sa de origine, mitica Kosala.

În al nouălea rând, legenda corvineştilor care explică prezenţa corbului în blazonul voievozilor din Muntenia se află într-o formă asemănătoare în Ramayana. Între acest fragment din epopee şi legenda lui Ioan Corvin sunt următoarele elemente comune: existenţa unui cuplu princiar; somnul bărbatului şi veghea femeii; apariţia corbului; trezirea bărbatului; săgetarea corbului. Este cum nu se poate mai limpede că înainte de a fi fost o legendă medievală, acest episod a făcut parte din Ramayana carpatică pe care o căutam, după cum tot atât de limpede este pentru oricine că pasărea *corb* este pasărea *neagră*, negrul-corb fiind negrul total.

În cheie simbolică vedică, acest episod ar putea să însemne detaşarea faţă de fructul faptei, însuşire a iniţiatului obligat să trăiască totuşi în lume.

În al zecelea rând există mai multe asemănări între calităţile lui Lakshmana şi fratele lui Negru-Vodă, cel din cântecele bătrâneşti ori legende (v. Roman şi Vlahata). Deşi tradiţia nu l-a reţinut sub acelaşi nume, el are aceleaşi atribute: este cel priceput, cel norocos, cel dibaci, el este vlahul. În cântecele bătrâneşti, fratele lui Negru-Vodă este reprezentat printr-un cioban care îşi regăseşte ruda de sânge printr-o întâmplare, însă şi la el predomină aceeaşi calitate – destoinicia.

În al unsprezecelea rând avem informaţii de la istorici antici despre existenţa pe teritoriul Daciei a unei cetăţi Ramadava (Ramidava) precum şi a alteia numită Romula care ar putea veni şi de la Rama, nu neapărat de la Roma. Ramung este şi el prinţul valah din epopeea Nibelungilor, ceea ce arată că tradiţia dacică s-a perpetuat până în Ev Mediu.

În al doisprezecea rând avem acelaşi destin tragic la sfârşit de epopee a personajului feminin, atât în Ramayana getică, cât şi în cea hindusă.

Sita, soţia lui Rama, cât şi Doamna lui Negru-Vodă, dispar în cadrul unui anume scenariu, înghiţite de pământ. Să ne amintim finalul epopeii Ramayana, când Sita, în faţa bănuielii nedrepte ce se aducea neprihănirii sale, cere pământului a cărui fiica era (cuvântul „sita“ înseamnă în limba sanscrită „brazdă“) să se deschidă şi să o resoarbă. În momentul în care Sita se aruncă în pământul ce tocmai s-a deschis, acesta o primeşte precum îmbrăţişarea unei mame. Aidoma Sitei, şi Doamna lui Negru-Vodă se sinucide, aruncându-se spre pământ. Contează mai puţin că legenda, numită „Piscul Doamnei“, a ajuns până la noi deformată, întâmplarea fiind pusă pe seama unor evenimente generate de un conflict armat între valahi şi tătari, timp în care soţia lui Negru-Vodă se aruncă de pe o stâncă pentru a nu fi prinsă. Pentru noi important este că principiul resorbţiei lumii fenomenale, simbolizat prin fiica pământului, se respectă întrutotul. Dacă vrem să înţelegem în intenţia şi simbolica sa originară legenda „Piscul Doamnei“, trebuie să apelăm acum la versurile de o frumuseţe tulburătoare din Ramayana: „Se deschise-atunci pământul şi-apăru un tron de aur/ Tron înconjurat de zâne, ca un trandafir de frunze/...Mama îşi luă în braţe pe copila ei curată/ Fiica sfântului Janaka, Sita, blânda preafrumoasă! Toţi îi laudă virtutea! Sita însă nu mai este! Rama-i singur! Fericirea zilelor pierdutu-i-s-a...”.

Iată cele douăsprezece argumente pentru a afirma că Negru-Vodă nu a fost un personaj istoric, ci un erou de epopee, unul şi acelaşi cu Rama din Carpaţi.

Inelul şi brăţările spiralate, simbolul nemuririi la geto-daci

Ing. Dumitru RĂDOI

O descoperire senzaţională din istoria tracilor nord-dunăreni: Inelul plurispiralat de la Măgura, judeţul Teleorman. (Inelul lui Istrate)

I

Muzeul judeţean din Alexandria a publicat în luna mai, anul acesta, descoperirea întâmplătoare a unui inel de argint spiralat de către soţii Costel şi Alenadrina Istrate, pe ogorul lor din localitatea Măgura, Valea Vâlcului, pe care l-au donat muzeului.

Inelul spiralat din argint a fost expus în holul muzeului până la sfârşitul lunii mai a.c., sub genericul ,,Exponatul lunii ,,însoţit de texte explicative, fotografii şi harta sugestivă cu localizarea tezaurului şi a altor inele şi brăţări, descoperite anterior pe raza judeţului Teleorman, fostul judeţ Vlaşca, Giurgiu, Olt, Argeş şi Romanaţi. Organizarea şi prezentarea exponatului s-au făcut sub îndrumarea conducerii muzeului, doamna profesoară Elena Ţânţăreanu. Arheologul Pavel Mirea, şeful secţiei patrimoniu din cadrul muzeului, în descrierea tehnică a exponatului, arată :

„Inelul, confecţionat din argint, este de tip plurispiralic, alcătuit din patru spire şi jumătate şi este realizat dintr-o bară cu secţiune rotundă, care se aplatizează spre cele două extremităţi. De pe suprafaţa exterioară pornesc, spre fiecare dintre cele două capete, câte cinci palmete frunziforme, obţinute prin ştanţare. Prima palmetă, dinspre tijă, este mai mică iar celelalte patru sunt egale. Extremităţile spiralei au ca terminaţie câte un cap de şarpe, de formă prismatică, redat într-un mod stilizat. Piesa, în greutate de 6,55 grame, are diametrul maxim de 2,2 centimetri, lungimea de 1,9 centimetri şi lungimea desfăşurată a spirei de 30,8 centimetri."

Având în vedere cultul nemuririi şi legile naturii de inspiraţie zalmoxiană, înfiripate adânc în conştiinţa strămoşilor noştri geto-daci, semnificaţia decorului de pe acest inel are valenţe mult mai profunde decât cea „frunziformă şi zoomorfă" susţinută în descriere de arheologul Pavel Mirea.

Decorul nu poate fi asimilat decât cu forma stilizată a spicelor de grâu, imprimate în relief prin poansonare, repetate de cinci ori pe fiecare capăt exterior al spiralei inelului, iar terminaţiile, la fel stilizate, în mod cert sub forma de cap de artropod, modelat prin batere.

Importanţa descoperirii constă în faptul că inelul prezintă asemănări evidente cu brăţările plurispiralate cunoscute în lumea geto-dacă, el fiind o reprezentare miniaturală a acestora. Analogiile decorului de pe terminaţiile feţei exterioare ale inelului sunt evidente în cazul brăţărilor descoperite în vestul Munteniei la Bălăneşti şi Sprâncenata, judeţul Olt, Rociu, judeţul Argeş şi Popeşti, judeţul Giurgiu, dar şi cu cel întâlnit la binecunoscutele brăţări plurispiralalate de aur,

recuperate de la braconierii din zona Sarmisegetusa Regia. Aceste asemănări dovedesc, fără alte elemente probatorii ale istoriei antice, că strămoşii noştri geto-daci, seminţie a tracilor din nordul şi sudul Dunării, vorbeu aceeaşi limbă, aveau aceleaşi obiceiuri, aceeaşi religie şi acelaşi cult al nemuririi. Deci o singură unitate de neam, de limbă, de obiceiuri şi de credinţă monoteistă zalmoxiană.

Spirala însemna pentru Zalmoxis, iluminatul danubian din Kogaionon şi clerul traco-geto-dac, forma mişcării materiei şi a vieţii , fără sfârşit în univers, devenită simbol reprezentat prin brăţări şi inele de aur, argint sau bronz, cu formă asemănătoare celui mai simplu sistem care prinde materia şi viaţa într-un vârtej continuu, fără început şi fără sfârşit.

2

Această credinţă privind forma mişcării infinite în univers a materiei şi vieţii s-a păstrat ca o reminiscenţă şi în creştinismul ortodox ce a urmat în secolele II şi III e.n, prin forma răsucită în

spirală a turlelor bisericii episcopale de la Curtea de Argeş, ctitorită de înţeleptul voievod Neagoie Basarab în anul 1512, ca şi în ţesăturile, broderiile şi ceramica românească, care toate abundă în spirala infinită a nemuririi. Însuşi marele poet naţional, nemuritorul Mihai Eminescu, a intuit această nemurire a vieţii redând-o în dialogul cugetărilor lui proprii, el cu sine însuşi, în Geniu pustiu, pag. 50-55 , Ediţia pentru tineret, 1966. „Sunt tot ei, cei care renasc în strănepoţi ….. Ai văzut că în om e un şir nesfârşit de oameni. Din acest şir lasă pe unul să-ţi ţie locul, pe câtă vreme vei lipsi din el. Se înţelege că acesta nu va putea fi întreg căci, întreg fiind, ţi-ar nega existenţa ta. În faptă însă omul cel vecinic, din care răsare tot şirul de oameni trecători – îl are fiecare lângă sine, în orice moment – îl vezi, deşi nu-l poţi prinde cu mâna – este umbra ta. Pe o vreme vă puteţi schimba firile – tu poţi să dai umbrei tale toată firea ta trecătoare de azi, ea-ţi dă ţie firea ei cea veşnică…”

Spiralele din aur, argint, cupru sau bronz, purtate de preoţii daci pe braţe ca şi pe deget, dovedite azi, după mii de ani, a produce un câmp magnetic într-un selenoid sau inducţia electromagnetică ce stă la baza generatoarelor electrice, descoperită de Michael Farady în 1831, dar şi binecunoscutul biomagnetism de astăzi, pot fi considerate, fără alte probe, prima invenţie de la Homo Fabricius încoace, care a revoluţionat ştiinţa în producerea energiei nepoluante, dar şi în sistemul comunicaţiilor terestre şi spaţiale. Este un drept al românilor de azi care în mod ştiinţific trebuie revindecat ca o prioritate pe plan mondial, aşa cum fac alte popoare ale lumii.

Alături de inelul plurispiralat, s-au mai descoperit şi trei denari romani republicani. Monedele sunt eşalonate pe perioada anilor 148–106 î.Hr. şi constituie un element important în datarea tezaurului.

Tezaure mixte de tipul celui de la Măgura, în care se regăsesc monede şi diferite obiecte de podoabă, sunt semnalate pe teritoriul fostei Dacii şi sunt datate în perioada secolului II–I î.H şi, ca urmare, se poate aprecia că tezaurul de la Măgura a fost îngropat la o dată ulterioară anului 106 î.H., anul de emitere a ultimei monede şi poate fi datat pe parcursul sec. I î.H.

În ceea ce priveşte vetrele de locuire ale dacilor din acea perioadă, urmare a unor cercetări efectuate în cadrul şantierelor arheologice locale şi internaţionale organizate şi coordonate de către Muzeul Judeţean Alexandria, acestea au fost identificate în apropiere de locul descoperirii inelului atât la nord, cât şi la sud de comună. Astfel, la Măgura, satul Bran, se găseşte o aşezare geto-dacă de suprapunere din neolitic şi din epoca bronzului pe unul dintre cele mai mari şi curioase telluri din judeţ, un mic „Kogaion” aflat în lunca pârâului Clănița, pe un martor de eroziune al terasei Teleormanului. Aşezarea se află la aproximativ 800 metri sud-vest de locul de proveniență al tezaurului.(Inelul lui Istrate).

O altă aşezare este situată între satul vecin, Gurueni, pe terasa vestică a pârâului Clănița, la aproximativ 1 kilometru nord-vest de Valea Vâlcului.

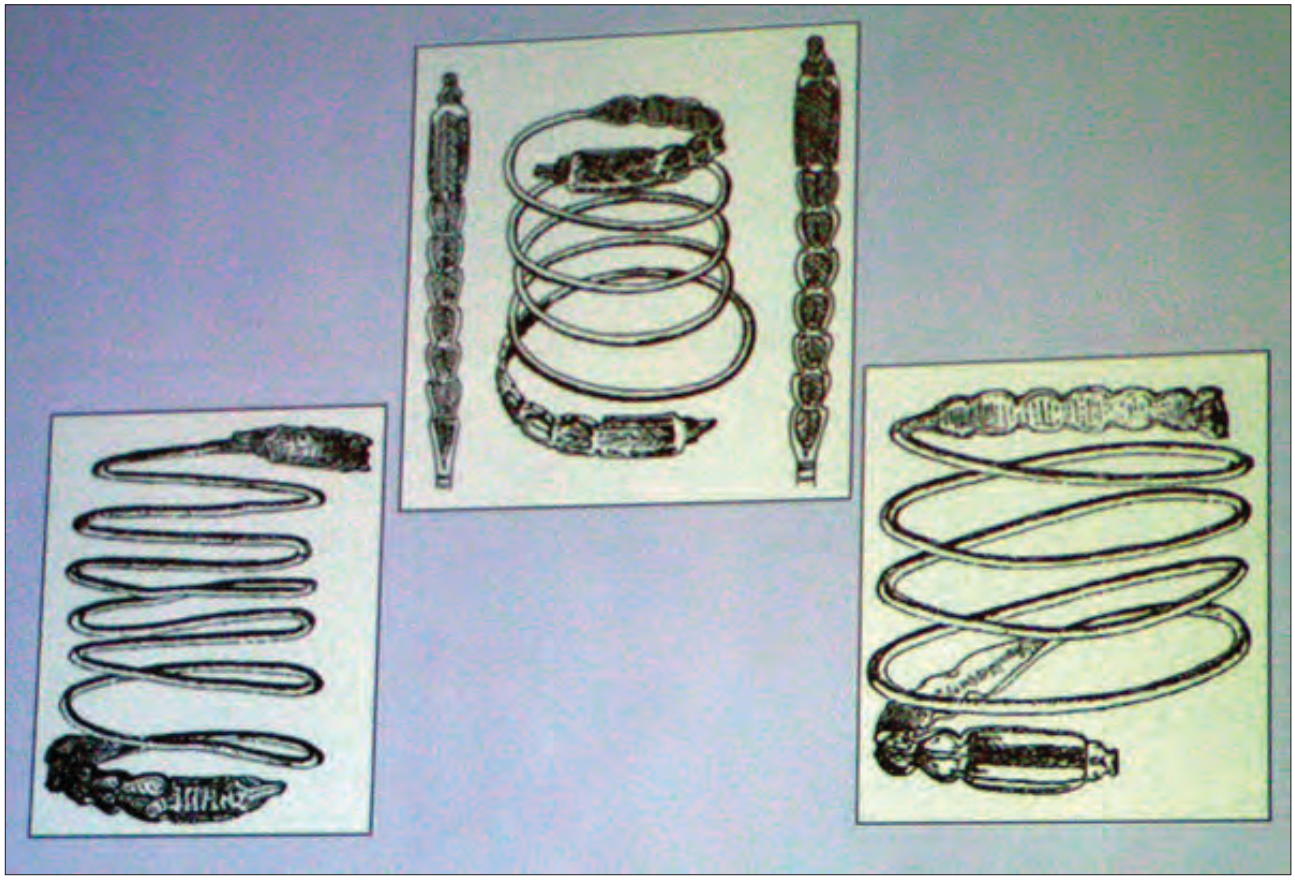

Un al treilea loc cu descoperiri ce relevă existența așezărilor geto-dace se găsește la Budiasca, la sud –est de Măgura, pe terasa joasă a râului Teleorman, la circa 2,5 kilometri sud de locul de proveniență al tezaurului, unde a fost și un cuptor de topit metale .

Tezaurul descoperit la Măgura poate fi înscris într-un context mai special al descoperirilor arheologice din zonă și contribuie totdeodată la completarea imaginii generale a epocii geto-dace din Muntenia și restul provinciilor din Dacia.

3

Inelul descoperit fiind o replică miniaturală în argint a brățărilor din aur de la Sarmisegetusa, contribuie esențial la atestarea autenticității acestora, alături de analizele de laborator ale Institutului Național de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei" din București, a cercetărilor doamnei arheolog și filolog Viorica Enăchiuc, dar și a doamnei dr. Barbara Deppert Lippitz din Germania, expert autorizat internațional, care în mod categoric a tras concluzia că „nu este nicio îndoială, brățările sunt ale dacilor".

Dacă de la expunerea primei brățări de aur, la Paris, la Grand Palais, de către firma new-yorkeză Adriana Gallery, se reîncepea rescrierea istoriei adevărate a Daciei, cum afirma pe bună dreptate redactorul-șef Vladimir Brilinsky în revista Dacia Magazin (nr .42 din mai 2007). Descoperirea inelului de argint plurispiralat cu aceleași modele vine indubitabil acum să confirme nu numai originalitatea acestora, adesea contestată, dar și cultul nemuririi, simbolizat de spirală, cult ce-i legau pe toți geto-dacii din stânga și dreapta Oltului, înainte și după cucerirea romană, ca și pe cei din nordul și sudul Istrului. Asemănarea decorului de pe inel cu cel de pe brățări dovedește și faptul că toți geto-dacii din neamul tracilor aveau același cult pentru grâu și albină, adică pâinea și mierea, două alimente indispensabile vieții, împreună cu ceara făcliilor de iluminat. În relieful desenelor ce reprezintă spicul se observă clar: a) pe inelul de argint, cele cinci boabe pe o parte și cinci pe altă parte iar la cap un bob, total unsprezece; b) la brățări, șapte spice fiecare cu câte șapte boabe pe o parte și șapte pe altă parte iar în vârf încă un bob, total cincisprezece boabe pe spic. Acest grâu reprezentat sub formă de spic nu era decât soiul „chirca", grâul antic primitiv cu 11 și 15 boabe, nehibrizat, semănat primăvara și care s-a cultivat în România până prin secolul XIX. Capetele spiralei, prin deducție nu numai logică, dar și prin observarea atentă, reprezintă capul unei albine stilizat prin batere și nicidecum capul unui reptile .

Dacii nu erau îmblânzitori de șerpi, ca indienii, ci îmblânzitori și crescători de albine, folosindu-le mierea și ceara, ba chiar pe ele ca armă de luptă. La brățările de aur spiralate din zona Sarmisegetusei se observă pe capetele spiralei chiar fagurii și albinele. Grâul carbonizat descoperit în magaziile subterane ale Sarmisegetusei, ca și făcliile de pe Columna de la Roma, sunt dovezi incontestabile ale cultului ce îl aveau strămoșii noștri pentru grâu și albine.

Inelele și brățările spiralate erau purtate, probabil, permanent sau în cazul ceremoniilor religioase de către marii preoți, de regi sau regine la venirea vremii însămânțării, a roirii albinelor sau a recoltării grâului sau extragerea mierii și a cerii de albine, inspirând norodului dac veșnicia acestor anotimpuri pe scara spiralată a timpului etern. Forma lor „în spirală", adică a unui element de creație dat fără început și fără sfârșit, constituia pentru daci elementul nemuririi, adică viața care se înlănțuie dintr-un organism într-altul, la nesfârșit. Acesta era cultul nemuririi redat prin spirală, formă pe care o regăsim și în datina ancestrală a Ponoadei, prezentată congresului în anul 2008, ce semnifică, la fel, trecerea nesfârșită a vieții dintr-o ființă în alta .

Inelul de argint plurispiralat descoperit în localitatea Măgura din fostul județ Vlașca, azi Teleorman, dar și brățările plurispiralate din argint aurit, cu modele asemănătoare descoperite pe întinsul Țării Vlascilor (Vlahilor) din fostul județ Vlașca, din județele Olt,

4

Argeș și Teleorman ce se întindeau, în vremea cnezatelor, în stânga Oltului, din poalele Carpaților până la râul Argeș și Dunărea la sud, mai dovedesc că și dacii de aici cunoșteau, ca și dacii de peste Olt, cuceriți de romani, prelucrarea atât a aurului, cât și cea a argintului și a bronzului, ba chiar mai mult, tehnologia de aurire.

II. Ei dețineau secretul turnării poansoanelor și a ștanțelor de diferite mărimi și modele, din oțel și alte metale mai dure decât cele neferoase. Ca dovadă este existența cuptoarelor de topit și prelucrat metale descoperite în Teleorman la:

* Comuna Nanov, Izvorul Rece de pe Valea Nanovului (Telormanul Antic .pag 113, Dumitru Rădoi)

* Comuna Măgura, satul Budiasca, la Vii, în valea Teleormanului și pârâului Clănița – un cuptor de topit metale, un topor din bronz și unul din piatră șlefuită ..(pag 130 ibidem)

* Comuna Vârtoape, satul Gărăgău, pe versanții pârâului Câinelui, afluent al râului Vedea – „un cuptor de topit metale și un topor de bronz din secolele VII-IV. Î. Hr. (pag. 151 ibidem.

* În comuna Orbeasca de Sus, în lunca Teleormanului, pe o Măgură numită Măgura Cetate, arheologul Emil Moscalu descoperă în anul 1968 un atelier meșteșugăresc civil și militar din epoca neolotică, faza Hallistat și La Tene.

* Comuna Tătărăștii de Jos, satul Zloteşti (pag 144 ibidem), la Măgura din Luncă, profesorul de istorie George Albulescu a descoperit în 1991 un cuptor de topit fier din Epoca Fierului, faza La Tene.

* Comuna Bogdana pe Urlui, fostă Nenciuleşti, pe Valea Bojanei (Pepenişte) – un cuptor de topit metale descoperit în

cadrul cercetărilor făcute de Muzeul Memorial al Poeților Patrioți, Eroi ai Marii Uniri (pag.106 ibidem).

Toate aceste cuptoare de topit metale dovedesc existența unei adevărate şcoli a metalurgiei, a prelucrării metalelor, îndeosebi a celor neferoase, prin care se obțineau poansoane de diferite tipuri şi mărimi pentru ştanțarea obiectelor de cult, de podoabă şi chiar şi la ştanțarea monedelor, cum a fost cea de la Tilişca din jude□ul Sibiu.

III. Brățări, inele şi alte obiecte de podoabă şi de cult din bronz, aur, argint sau argint aurit, descoperite anterior inelului plurispiralat de la Măgura, pe raza actualului județ Teleorman:

* Comuna Vedea, satul Albeşti (pag 122 ibidem) – în 1953, arheologul Ioan Spiru de la Muzeul Alexandria, a descoperit, la confluența râului Vedea cu pârâul Burdea, pe cetatea lui Panait, o brățară de bronz, unelte de prelucrare şi săgeți din Hallistat şi La Tene.

* Comuna Orbeasca de Jos, satul Lăceni (pag.155 ibidem), pe o veche vatră geto-dacă de pe versantele râului Teleorman, arheologul Ion Spiru şi preotul C. Săndulescu descoperă în 1968 două brățări de bronz în spirală, ca la Sarmisegetusa, şi un şirag de mărgele, compus dintr-un număr de 50 de scoici. Atenție ! Înşirate pe un fir (sârmă) de bronz. Toate au fost ridicate de arheologul D. Berciu, în colecție particulară, nerecuperate.

* Oraşul Roşiorii de Vede(pag.88 ibidem), aşezat pe valea râului Vedea; chiar în vatra oraşului s-au descoperit locuințe geto-dace şi o brățară de bronz.

* Comuna Pietroşani (pag.171–172 ibidem); pe terasele joase ale râului Vedea, unit cu cele ale râului Teleorman, s-a descoperit în 1987, din întâmplare, de către profesorul Silviu Tudor, un mare depozit de topoare din bronz, unic în arheologia Teleormanului. Din totalul depozitului de peste 100 de bucăți, s-a recuperat numai unul în colecția particulară a profesorului.

5

* Comuna Bujoru (pag 133–134 ibidem), situată nu departe de văile râului Vedea şi a râului Teleorman; aici s-a descoperit în 1974, de către arheologii Muzeului din Alexandria, o piesă rară din bronz, alături de alte obiecte tot din bronz şi fier, intrate în Patrimoniul Național sub denumirea" Carul Solar de la Bujoru". Turnarea într-un singur bloc a acestui car de cult reprezintă o înaltă tehnică a geto-dacilor traci din epoca bronzului şi a fierului.

* Comuna Balaci (pag. 123 ibidem), situată pe partea dreaptă a pârâului Burdea, afluent al râului Vedea, cercetată încă din anul 1865 de marele arheolog Dimitrie Butculescu, şi mai târziu de Al.Odobescu; pe tellul numit Hodorog s-a descoperit un mare tezaur din aur din care s-au recuperat o brățară din aur folosită de preoți, un pieptar de metal şi altele.

* Comuna Vedea, fostă Meri-Goala, satul Dulceanca, aflat la 1,5 kilometri de fostul drum strategic geto-dac Troianul; prin săpături arheologice făcute între anii 1952–1988 de către Suzana Dolinescu-Ferche şi alții s-a descoperit, într-un mormânt al unei regine valahe cu nume neidentificat, un mare tezaur din aur din care s-au recuperat: o piesă rară – o diademă din aur în greutate de 2,859 kilograme, ornată cu 16 piese prețioase din secolele II–IV d. Hr. – şi două monede imperiale din secolul VI.

În 1953, tot în comuna Vedea, satul Meri, în locul Vărzărie lângă pârâul Burdea, arheologul Ion Spiru a descoperit într-un tumul un cuțit din fier, cel mai vechi descoperit până în prezent, datat 1200–1300 î.Hr , Epoca Fierului, faza Hallistat. Arheologul D. Popescu, pe vatra unei aşezări geto-dace, descoperă un mare tezaur format din: un lanț de aur cu 88 de verigi duble, prevăzut cu încuietoare, mai multe inele şi cercei din aur, o fibulă şi al doilea lanț tot de aur. Descoperirea s-a publicat în revista "Dacia" nr. VII şi VIII din 1937-1940.

* La numai 10 kilometri peste râul Vedea, în comuna Petretu, tot pe versanții râului Vedea, partea sudică, în anul 1970, arheologii Emil Moscalu, CorneliuBeda, Ion Spiru şi profesorul de istorie Petrică Voivozeanu descoperă într-un mic tumul de la marginea localității un mormânt princiar care a intrat în Patrimoniul Național sub denumirea de Coiful Princiar de la Peretu-Teleorman, datat în secolele V–III î.Hr., la fel, fără a-i fi identificat până în prezent numele. Tezaurul din camera mortuară era compus din: 50 piese de argint, părți componente ale unei paftale sau centuri; fiecare piesă componentă din argint reprezintă patru capete de cai aşezați în cruce pe un ax, în dinamică (entură similară a fost descoperită şi la Craiova), un car din fier care nu s-a putut reface, dar cel mai important, un coif princiar de argint şi mai multe vase de argint. Tezaurul se află la Muzeul Național de Istorie din Bucureşti.

* Comuna Crângeni (pag. 127 ibidem) situată pe versanții râului Călmățui, pe o vatră tracică a geto-dacilor s-a descoperit un topor din piatră din neolitic – secolul VIII î.Hr, iar într-o necropolă un important tezaur compus din trei inele de aur cu peceți şi bumbi de argint iar un elev al şcolii din localitate a venit a doua zi la Muzeul din Alexandria şi a donat mai multe brățări de cult şi vase de porțelan, despre care nu s-a publicat.

* Comuna Măgura, satul Gurueni de pe versanții râului Teleorman şi pârâului Clănița (pag. 131, 132 ibidem); arheologul Nicuşor Constantinescu şi Sandu Marinescu, fost director al muzeului din Alexandria, au descoperit în cimitirul vechi un tezaur din care s-au recuperat: inele cu sigilii, cercei şi brățări (probabil ale regelui dac sau ale preotului care purta inelul (lui Istrate).

6

* Comuna Orbeasca de Jos (pag. 158 ibidem), pe lunca râului Teleormanului; a fost descoperit de arheologul Emil Moscalu, în anii 1974-1980, aproape de şoseaua naţională, un tezaur din care s-au recuperat: cataramе de argint aurit, 47 de aplice de argint şi două inele de argint foarte frumoase datate în secolele XV şi XVI .

* Comuna Smârdioasa (pag. 181-182 ibidem), satul Şoimu; pe colinele joase ale râului Vedea, peste Calea Ferată, într-o mică măgură, arheologii Ion Spiru şi Corneliu Beda de la Muzeul din Alexandria au descoperit un schelet de femeie cu mai multe bijuterii din aur preluate de organele de poliţie, rămase necercetate.

Brăţările şi inelele spiralate ca obiecte de cult purtate de monahi, de preoţi, de regi şi regine, ca şi cele peste cinci mii de monede, de proveniență locală, romană, elenă şi de alte proveniențe de pe continentul antic european, scoase la lumină întâmplător, cum a fost cazul tezaurului de la Măgura sau pe şantiere arheologice organizate de Muzeul din Alexandria dau dimensiunea religioasă, ştiinţifică, economică şi socială a strămoşilor noştri geto-daci, seminţie provenită din marele neam al tracilor. Aceste descoperiri confirmă pe deplin că încă din secolele I şi II Î.Hr., etnogeneza poporului vlah, mai târziu român, avea la baza ei, încă de la formare, cultul monoteist zalmoxian, cu dogme nescrise, luate din natură şi tainicul simţ al nemuririi. Acestea erau Legile Bellagine ale Blascilor (Belacilor sau Vlahilor), păstrate şi manifestate şi azi în popor ca frumoase datini şi obiceiuri, tradiţii din care făceau parte cu certitudine şi cele legate de semănatul şi recoltatul grâului, a roirii albinelor şi a extragerii mierii şi a cerii de albine, care-i făceau pe geto-daci cei mai viteji şi cei mai iscusiţi din neamul tracilor.

Inventarea „spiralei" aplicată la brăţări şi inele şi simbolizând nemurirea prin care se realiza şi comunicarea extraterestră cu Marele Creator (viitorul va confirma această afirmaţie) este dovada unei formidabile cunoaşteri din gândirea tracilor nord-şi sud dunăreni confirmată concludent prin „purtătorii culturii de la Hamangia care, încă din mileniul al IV-lea înainte de Hristos, cunoşteau tehnologia obţinerii şi prelucrării cuprului.

A douăsprezecea brăţară din nou acasă în Dacia

O nouă brăţară dacică de aur a fost adusă în ţară. Recuperată contra sumei de 69000 de euro, este cea de-a 12-a care întregeşte colecţia de brăţări recuperate şi care se află în custodia Muzeului Naţional de Istorie Bucureşti. Expertizată în Germania de către specialişti români şi străini această nouă brăţară prezintă particularităţi cel puţin interesante faţă de surorile sale expuse în vitrina muzeului. Brăţara arciformă are o greutate de doar 884 de grame, în ciuda faptului că este mai lungă decât toate celelalte, prezentând cel mai mare număr de spire. Diametrul ei este mult mai mic, iar spirele sunt mai subţiri decât ale celorlalte. Prin felul în care a fost lucrată, ea se apropie din punct de vedere artistic de perfecţiunea unei alte brăţări recuperate şi denumită Mica Pariziană. Specialiştii care au studiat această brăţară remarcă linia artistică deosebit de elaborată de fină şi de precisă care îi conferă un loc aparte în colecţia care se întregeşte încet, dar sigur. Însă tocmai particularităţile acestei brăţări vin să confirme încă o dată că nu a existat o standardizare în ceea ce priveşte procesul de producere, că nu procesul de turnare este cel folosit în confecţionarea lor şi că manufacturarea de către mai mulţi meşteri aurari conferă fiecărei brăţări anumite particularităţi distincte.

În numerele următoare, vom reveni cu amănunte legate de acest nou succes al autorităţilor române.

FUNDAȚIA PENTRU CERCETAREA ISTORIEI DACIEI
DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY
Preşedinte – dr. Napoleon Săvescu
21–26 Broadway, New York 11106 USA
tel. 718 932 1700, 031 810 6172
fax 718 728 7635
e-mail: nsavescu@nyc.rr.com
Filiala Bucureşti
Ilie Enciu
Str. Arbustului, nr. 2D
Sect. 2, Bucureşti
tel./fax 021 2401218
Filiala Tulcea-Geția Minor
Nicolae Nicolae
Str. Florilor, nr. 35-37
Tulcea
tel. 0729 011003
Filiala Reghin
Ioana Crișan
Str. Rodnei, bl. 7, ap. 6
tel. 0265 511544
e-mail: ioana788@gmail.com
Filiala Transilvania-Banat
Vladimir Brilinsky
Str. Carpați, nr. 12, bl. F, ap. 11, Deva
tel./fax 0254 223853
e-mail: malus_dacus@yahoo.com

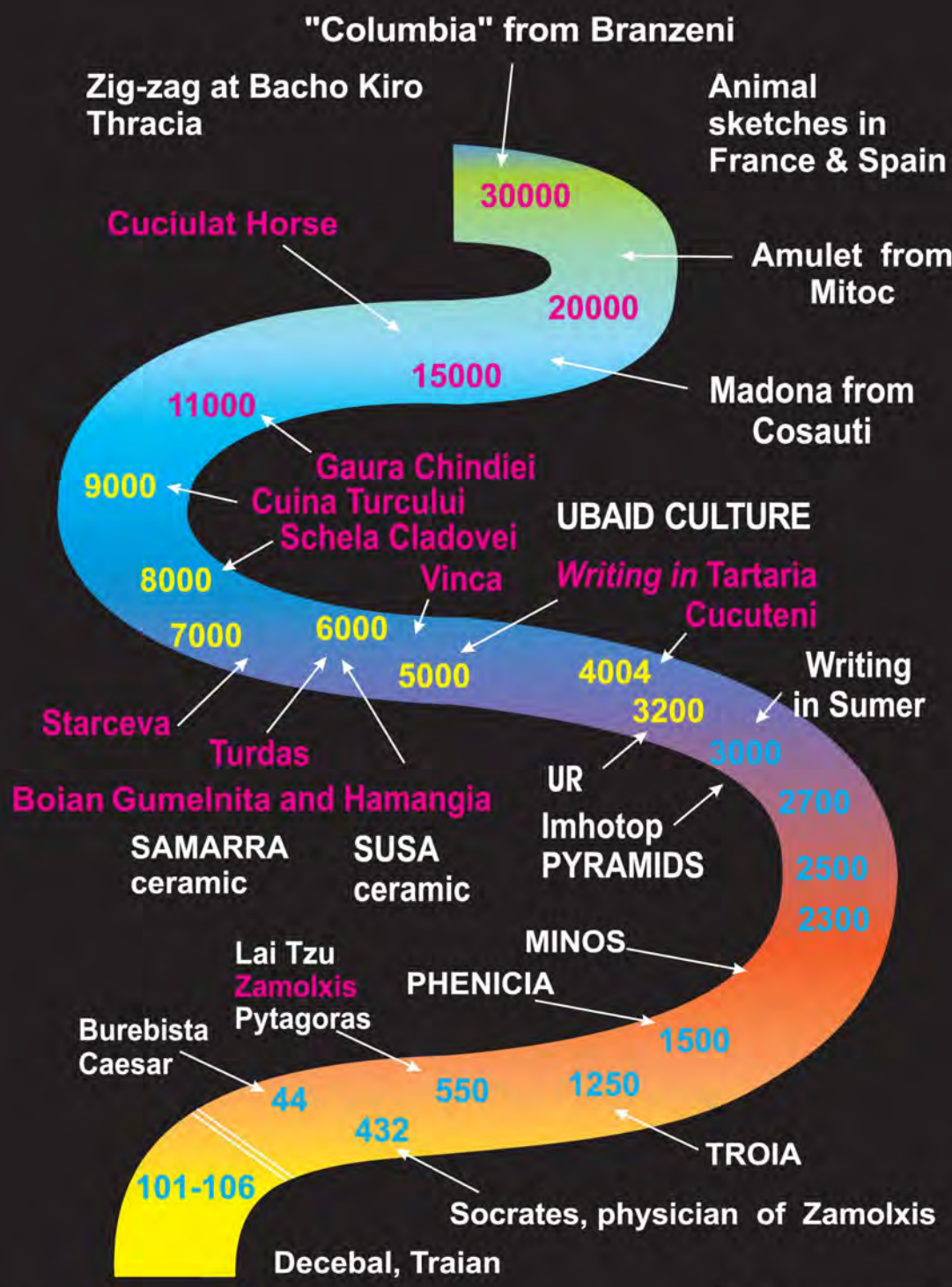

În contextul descoperirilor de referinţă ale arheologiei mondiale, această curbă a preistoriei spaţiului carpato-danubian îşi defineşte fără tăgadă locul pe care vechea civilizaţie a strămoşilor noştri îl ocupă în istoria lumii.

5 948394 040019 07

Preţ 1,5 lei
Pentru străinătate: 1.5 USD